

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет менеджменту, адміністрування та права

Кафедра права та європейської інтеграції

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО”**

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форм навчання**

Харків 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет менеджменту, адміністрування та права

Кафедра права та європейської інтеграції

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО”**

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форм навчання**

**Затверджено рішенням НМР
факультету МАП ДБТУ
Протокол № 6 від 18.02.2025 р**

Харків 2025

УДК 346.14
П 67

Господарське право/ навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання; упоряд.: О.В.Москаленко, Ю.І.Остапенко – Харків: ДБТУ, 2025 – 88 с.

Навчально-методичний посібник призначені для надання допомоги студентам у засвоєнні основних тем навчальної дисципліни «Господарське право» з урахуванням новітніх положень законодавства України, сучасних досягнень науки, а також специфіки викладання дисципліни для студентів закладів вищої освіти.

Навчально-методичний посібник містить матеріали для практичних занять та самостійної роботи, спрямовані на формування у здобувачів знань та навичок щодо правового регулювання господарських відносин, розуміння основ господарського законодавства та його практичного застосування.

Призначений для студентів денної та заочної форм навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Дуюнова Т.В. – канд. юрид. наук, д-ка економ. наук, завідувачка кафедри права та європейської інтеграції Державного біотехнологічного університету.

Топоркова М.М. – канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри права та європейської інтеграції Державного біотехнологічного університету.

Відповідальний за випуск:

Доктор юридичних наук, доцент Ю.І.Остапенко

©О.В.Москаленко
Ю. І. Остапенко

ВСТУП

Враховуючи сучасні тенденції, як-от глобалізація, прискорення інтеграційних процесів, сфера господарювання в Україні розвивається динамічно. Проте при її правовому регулюванні виникають певні труднощі, що пояснюється передусім необхідністю приведення господарського законодавства у відповідність до практичних потреб суспільного господарського порядку. Це, у свою чергу, підвищує вимоги до майбутніх фахівців-правознавців, які повинні не лише володіти значним обсягом знань із господарського права, а й набути практичних навичок застосування норм господарського законодавства у правозастосовчій практиці.

Навчальна дисципліна „Господарське право” передбачає вивчення студентами основних правових інститутів господарського права, особливостей правового регулювання в окремих сферах господарювання, спираючись на отримані при вивченні цивільного права і процесу знання. Під час викладання використовуються такі форми навчання, як лекції, практичні заняття, індивідуальні й групові консультації для студентів, виконання ними самостійних завдань, а також науково-дослідницької роботи.

По закінченню вивчення господарського права студенти повинні:

- **знати** його предмет, метод і систему; основні проблеми науки господарського права; суб'єктів господарювання і їх організаційно-правові форми; правову характеристику корпоративних відносин; основні принципи господарської діяльності; майнову основу господарювання; господарські зобов'язання; відповідальність за правопорушення у сфері

господарювання; засоби державного регулювання господарської діяльності; особливості правового регулювання в окремих сферах господарювання, зокрема, у торговельній, інноваційній і зовнішньоекономічній діяльності, банківській й інвестиційній сферах, на ринку цінних паперів, у сфері страхування;

- **вміти:** використовувати отримані знання в практичній діяльності; вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, якими регламентуються відносини у сфері господарювання; аналізувати й коментувати відповідні нормативні положення; прогнозувати напрямки здійснення реформ у зазначеній сфері; логічно викладати матеріал та аргументовано доводити свою думку на практичних заняттях; користуватися сучасною науковою та спеціальною літературою, іншими інформаційними джерелами.

Вивчення правових засад господарської діяльності сприятиме формуванню у майбутніх спеціалістів навичок щодо використання отриманих знань у практичній діяльності та дасть змогу вирішити завдання стосовно юридичної підготовки фахівців з господарського права.

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	лекції	практич ні заняття	самості йна робота
ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА				
1.	Господарське право й господарські правовідносини.	2	2	2
2.	Суб'єкти господарювання: загальна характеристика	2	2	2
3.	Суб'єкти господарювання. Правове регулювання корпоративних відносин	2	2	4
4.	Майнова основа господарювання	2	2	4
5.	Господарські зобов'язання. Господарський договір	2	2	4
6.	Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання	2	2	3
7.	Правове регулювання відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом	2	2	4
8.	Державне регулювання господарської діяльності. Державна економічна політика	2	2	4
9.	Засоби державного регулювання. Спеціальні правові режими господарювання			
9.	Державне регулювання економічної конкуренції	2	2	2
10.	Державне регулювання господарської діяльності	2	-	4
	<u>Всього годин за VII семестр</u>	<u>22</u>	<u>20</u>	<u>33</u>
ОСОБЛИВА ЧАСТИНА				
11.	Правове регулювання торговельної діяльності. Комерційне посередництво	2	2	6
12.	Зовнішньоекономічна політика держави. Зовнішньоекономічна діяльність в умовах СОТ	2	2	6
13.	Поняття й види ринків фінансових послуг	2	2	4

14.	Правове регулювання страхових відносин	2	-	6
15.	Правове регулювання ринку цінних паперів	2	2	4
16.	Правове регулювання банківської діяльності	2	2	6
17.	Правове регулювання ринку цінних паперів	2	2	6
18.	Правове регулювання інвестиційної діяльності	2		6
19.	Правове регулювання інноваційної діяльності	2		6
20.	Правове регулювання інвестиційної діяльності	2		6
	<u>Всього годин за VIII семестр</u>	<u>22</u>	<u>12</u>	<u>54</u>
<i>Всього годин за рік</i>		44	32	87

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО»

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1. Господарське право та господарські правовідносини. Господарська діяльність та її ознаки

Поняття, мета й метод господарського права України. Поняття, ознаки й види господарських відносин. Розмежування відносин у сфері господарювання з іншими видами відносин. Загальна характеристика правового статусу учасників відносин у сфері господарювання.

Основні засади (принципи) правової регламентації господарських відносин, їх значення в механізмі господарсько-правового регулювання. Система господарського законодавства України, основні напрями його модернізації.

Поняття, види і кваліфікуючі ознаки господарської діяльності. Поняття «некомерційне господарювання» і «господарське забезпечення діяльності негосподарюючих суб'єктів». Заборони й обмеження здійснення підприємницької діяльності. Поняття й організаційно-правові засади здійснення електронної комерції.

2. Суб'єкти господарювання: загальна характеристика

Суб'єкти господарювання: поняття, ознаки і класифікація.

Фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності.

Господарські організації: ознаки й організаційно-правові форми. Підприємство, його види. Правовий статус унітарних підприємств.

Правові підстави утворення господарських організацій. Установчі документи господарських організацій. Правові засади державної реєстрації суб'єктів господарювання. Припинення (ліквідація і реорганізація) суб'єктів господарювання.

3. Правове регулювання корпоративних відносин

Поняття, предмет, метод і система корпоративного права. Правове регулювання корпоративних правовідносин у межах національної правової системи. Поняття й ознаки суб'єктів і учасників корпоративних правовідносин. Господарські товариства й суб'єкти господарювання корпоративного типу. Класифікація суб'єктів корпоративних правовідносин. Особливості правового статусу акціонерного товариства. Публічні й приватні акціонерні товариства. Правовий статус товариства з обмеженою й додатковою відповідальністю. Особливості правового статусу повного і командитного товариств. Характеристика правового статусу суб'єктів господарювання корпоративного типу.

4. Інші види організаційно-правових форм суб'єктів господарювання

Поняття й види кооперативів. Правове становище виробничих кооперативів. Господарські об'єднання (асоціації, корпорації, консорціуми, концерни) Холдингові компанії.

5. Майнова основа господарювання

Правовий режим майна суб'єкта господарювання. Речові права у сфері господарювання: право власності, право господарського відання, право оперативного управління, право довірчої власності.

Поняття й види майна суб'єкта господарювання. Джерела формування і структура майна суб'єкта господарських відносин. Майновий стан і облік майна суб'єкта господарювання. Оцінка майна й майнових прав.

Особливості правового режиму державного і комунального майна.

Використання об'єктів права інтелектуальної власності у сфері господарювання.

6. Господарські зобов'язання. Правове регулювання господарсько-договірних відносин

Поняття «господарські зобов'язання», їх види і загальна характеристика. Підстави виникнення і припинення господарських зобов'язань. Загальні умови виконання господарських зобов'язань. Передоручення виконання майново-господарських зобов'язань; передача (делегування) прав/повноважень за організаційно-господарськими зобов'язаннями.

Поняття й види господарського договору. Характер співвідношення господарського зобов'язання й господарського договору. Істотні умови господарських договорів. Поняття і специфіка захисного застереження. Загальний порядок укладення господарських договорів. Повноваження на укладення договорів від імені господарської організації. Укладення договорів у мережі Інтернет, на публічних торгах (аукціонах), за конкурсом, за рішенням суду тощо. Порядок зміни і розірвання господарських договорів. Недійсність господарських договорів: підстави і наслідки.

7. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання

Господарсько-правова відповідальність: поняття, ознаки і принципи. Підстави господарсько-правової відповідальності, її види.

Поняття і види санкцій за господарські правопорушення. Відшкодування збитків у сфері господарювання. Штрафні санкції за порушення господарських зобов'язань. Оперативно-господарські санкції: види і порядок застосування. Адміністративно-господарські санкції.

8. Державне регулювання господарської діяльності. Державна регуляторна політика. Засоби державного регулювання. Контроль за здійсненням господарської діяльності

Поняття, мета і значення державного регулювання економіки. Засоби державного регулювання господарської діяльності. Поняття і сутність державного замовлення як засобу державного регулювання. Поняття і сутність ліцензування як

засобу державного регулювання: порядок видачі, переоформлення й анулювання ліцензій.

Поняття і зміст стандартизації як засобу державного регулювання. Технічне регулювання у сфері господарювання. Оцінка й підтвердження відповідності як засоби державного регулювання забезпечення якості продукції.

Квотування як засіб державного регулювання. Правові джерела регулювання ціноутворення в Україні. Види цін і тарифів, порядок їх встановлення. Відповідальність за порушення законодавства про ціни. Державна підтримка малого і середнього підприємництва. Державна регуляторна політика.

Контроль за здійсненням господарської діяльності.

9. Правове регулювання відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом

Поняття «неплатоспроможність» і «банкрутство». Учасники у справі про банкрутство.

Санація боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство. Судові процедури у справі про банкрутство. Стадії провадження у справі про банкрутство.

Мораторій на задоволення вимог кредиторів. Розпорядження майном боржника. Санація в процедурі банкрутства. Ліквідаційна процедура. Черговість задоволення вимог кредиторів. Продаж майна в провадженні у справі про банкрутство.

Особливості провадження у справах про банкрутство окремих категорій боржників. Відновлення платоспроможності фізичної особи.

Наслідки закриття провадження у справі про банкрутство.

10. Правове регулювання захисту економічної конкуренції

Поняття «економічна конкуренція».

Система органів, що здійснюють захист економічної конкуренції. Правовий статус, завдання і повноваження Антимонопольного комітету України.

Правопорушення у сфері конкуренції. Монопольне (домінуюче) положення на ринку і зловживання ним. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання. Антиконтурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю. Недобросовісна конкуренція, форми її здійснення. Відповідальність за порушення антимонопольного законодавства України.

Поняття «природні монополії» і «суміжні ринки». Державне регулювання і контроль у сфері діяльності суб'єктів природних монополій.

Контроль за концентрацією й узгодженими діями суб'єктів господарювання.

11. Спеціальні правові режими господарювання.

Правові режими в окремих секторах економіки, на ринках окремих товарів і послуг. Засоби державного регулювання в галузях господарської діяльності, літакобудування, суднобудування, сільському господарстві, виробництві автомобілів тощо.

Спеціальні (вільні) економічні зони. Суб'єкти вільної економічної зони (ВЕЗ). Зміст спеціальних режимів вільної економічної зони (ВЕЗ). Договір на реалізацію інвестиційного проєкту. Адміністрація вільної економічної зони (ВЕЗ), її компетенція. Території з пріоритетним розвитком.

Особливості правового режиму господарської діяльності. Державно-приватне партнерство як форма спеціального режиму господарювання. Технологічні парки. Порядок здійснення господарської діяльності в умовах воєнного й надзвичайного станів.

Спеціальні режими інноваційної діяльності в технологічних парках. Спеціальні режими інвестиційної діяльності в індустріальних і наукових парках.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

12. Правове регулювання торговельної діяльності

Економіко-правова природа торгівлі. Господарсько-торговельна діяльність як різновид господарської діяльності. Торговельні правовідносини, їх класифікація, форми торговельної діяльності. Джерела правового регулювання торговельної діяльності.

Поняття «товар», особливості правового режиму обігу окремих його видів. Організовані ринки торгівлі.

Державне регулювання і контроль торговельної діяльності. Порядок заняття торговельною діяльністю і правила торговельного обслуговування населення. Порядок обліку торгових операцій. Правове регулювання застосування реєстраторів розрахункових операцій і товарно-касових книг.

Правове регулювання торгівлі спиртом, алкогольними напоями, тютюновими виробами. Правове регулювання деяких видів посередницько-торговельної діяльності: постачання. Енергозабезпечення. Оренда майна, лізинг.

13. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Поняття, ознаки і принципи зовнішньоекономічної діяльності. Види зовнішньоекономічної діяльності. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Зовнішньоекономічний контракт: поняття, порядок укладання. Вимоги до форми контракту. Особливості змісту зовнішньоекономічного контракту. Право країни, що визначає права й обов'язки сторін.

Базисні умови поставок. Структура і зміст Інкотермс.

Платіжні умови й джерела їх регулювання. Захисні застереження.

Арбітражна угода (арбітражне застереження). Міжнародний комерційний арбітраж. Порядок розгляду справ інститутами міжнародного комерційного арбітражу.

Система державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах членства України в СОТ. Ліцензування і квотування ЗЕД.

Договір міжнародної купівлі-продажу товарів. Ліцензійні зовнішньоекономічні угоди. Франчайзингові зовнішньоекономічні угоди. Угоди з давальницькою сировиною.

14. Правове регулювання ринків фінансових послуг

Поняття й види фінансових послуг. Фінансова операція, її ознаки. Поняття «ринки фінансових послуг», їх правове регулювання. Функції та компетенція Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг. Інші регулятори ринку. Коло суб'єктів, які мають право надавати фінансові послуги. Реєстрація й ліцензування діяльності фінансових установ. Заходи впливу, які застосовуються у разі порушення законодавства, що регулює діяльність із надання фінансових послуг. Законодавчі засади запобігання й протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Система і суб'єкти фінансового моніторингу.

15. Правове регулювання банківської діяльності

Поняття «банківська система України», її структура. Національний банк України: функції та повноваження. Індикативне й адміністративне регулювання банківської діяльності. Система банківських операцій (послуг), їх регулювання. Банківські рахунки, їх види. Порядок відкриття та закриття банківських рахунків, права і обов'язки сторін за договором банківського рахунку. Правові основи безготівкових розрахунків у народному господарстві. Розрахунково-касове обслуговування, його зміст. Кредитні операції банків. Види банківського кредиту (банківської позики). Депозитні операції банків. Інші операції банків.

16. Правове регулювання страхової діяльності

Поняття «страхування» і «страхова діяльність». Види страхування. Принципи здійснення страхової діяльності. Види й функції страхової діяльності. Обов'язкові й добровільні види

страхової діяльності. Джерела правового регулювання страхової діяльності, їх особливості. Локальні акти страхових компаній, їх значення як джерел страхового права. Правила страхування. Роль і значення судової практики і звичаїв у регулюванні страхових відносин. Державне регулювання страхової діяльності, його форми. Державний нагляд за страховою діяльністю. Пруденційний нагляд. Компетенція уповноваженого органу у сфері нагляду за здійсненням страхової діяльності. Контроль і нагляд за здійсненням страхової діяльності. Правове становище страховиків. Класифікація страховиків. Державна реєстрація страховиків. Особливості правового регулювання діяльності іноземних страховиків в Україні. Об'єднання страховиків. Ліга страхових організацій України. Моторне (транспортне) страхове бюро України. Ядерний страховий пул. Товариства взаємного страхування. Правове становище страхових посередників на страховому ринку України. Страхові й перестрахові брокери, їх брокери, їх реєстрація. Страхові агенти. Договір страхування: поняття, форма, істотні умови договору страхування. Треті особи в договорі страхування. Вигодонабувач, застрахована особа. Поліс страхування. Поняття «особисте страхування», його об'єкти. Види страхування життя. Особливості пенсійного страхування. Страхування від нещасних випадків. Обов'язкове страхування від нещасних випадків на транспорті. Обов'язкове й добровільне медичне страхування. Поняття й види об'єктів майнового страхування. Франшиза. Суброгація. Поняття й види страхування відповідальності. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Страхування відповідальності перевізників вантажів. Страхування відповідальності виробника за якість продукції. Страхування професійної відповідальності. Правове регулювання перестраховальної діяльності

17. Правове регулювання інвестиційної діяльності

Поняття і зміст інвестиційних правовідносин. Учасники інвестиційних правовідносин.

Поняття і форми реалізації інвестиційної політики держави. Засоби державного регулювання інвестиційної

діяльності. Правові режими інвестиційної діяльності. Форми участі держави в інвестиційних правовідносинах.

Поняття й види інвестиційної діяльності. Некомерційне інвестування. Поняття, ознаки і класифікація інвестиції як правової категорії.

Договори інвестиційного характеру: правова природа, ознаки, суттєві умови, види. Правові особливості договору державно-приватного партнерства й концесійної угоди.

Правове регулювання іноземного інвестування.

Поняття спільного інвестування, особливості і класифікація інститутів спільного інвестування. Форми й засоби.

18. Правове регулювання інноваційної діяльності в Україні

Інноваційна політика держави. Національна інноваційна система. Засоби державного регулювання інноваційної діяльності. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні.

Поняття, ознаки інноваційної діяльності. Інновація як об'єкт інноваційної діяльності, види інновацій. Технологія, інноваційний продукт, інноваційна продукція. Трансфер технологій.

Суб'єкти інноваційної діяльності. Інноваційні підприємства. Правовий режим інноваційної діяльності технологічних і наукових парків.

Правові форми комерціалізації інноваційних продуктів: договори на створення і реалізацію науково-технічної продукції, договори передачі майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, ліцензійні договори.

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. Господарське право й господарські правовідносини.

Господарська діяльність, її ознаки

ПЛАН

1. Поняття, мета і метод господарського права України.
2. Поняття, ознаки й види господарських відносин. Розмежування відносин у сфері господарювання з іншими видами відносин.
3. Загальна характеристика правового статусу учасників відносин у сфері господарювання.
4. Основні засади (принципи) правового регулювання господарських відносин, їх значення в механізмі господарсько-правового регулювання.
5. Система господарського законодавства України. Основні напрями модернізації господарського законодавства.
6. Поняття, види і кваліфікуючі ознаки господарської діяльності.
7. Поняття «некомерційне господарювання» і «господарське забезпечення діяльності негосподарюючих суб'єктів».
8. Заборони й обмеження щодо здійснення підприємницької діяльності.
9. Поняття «електронна комерція», організаційно-правові засади її здійснення.

Завдання

1. Із позовом про стягнення збитків з приватного підприємства «Велла» до господарського суду звернулося комунальне підприємство «Бріз». Як було встановлено під час розгляду справи, на початку 2020 року між комунальним підприємством «Бріз» (позивачем) і приватним підприємством

«Велла» (відповідачем) укладено договір постачання асфальтобетону (товару), за умовами якого відповідач зобов'язався поставити позивачу товар і надати видаткові й податкові накладні. Відповідач постив позивачу товар у необхідній кількості упродовж березня – травня 2020 р., що підтверджується видатковими накладними за цей період, а позивач здійснив своєчасну оплату товару. Однак відповідач не оформив і не зареєстрував податкові накладні в Єдиному реєстрі податкових накладних, внаслідок чого позивач втратив право на включення суми податку на додану вартість до податкового кредиту. Сплату цієї суми до бюджету позивач вважає збитками, які виникли з вини відповідача.

Яке рішення має постановити суд? Обґрунтуйте свою відповідь.

Чи можливе застосування до постачальника товару (платника ПДВ) господарських санкцій у виді відшкодування збитків покупцю товару (платнику ПДВ) та/або сплати йому штрафних санкцій за невиконання зобов'язання з реєстрації податкової накладної? Яка галузева природа майнових відносин між контрагентами за договором поставки щодо відшкодування збитків у виді неотриманого податкового кредиту.

2. Приватне підприємство «Земфіра» у грудні 2021 р. звернулося до господарського суду з позовом про визнання недійсним акта виконавчого комітету Т-ської міської ради (організатора конкурсу) про результати проведення конкурсу на надання житлово-комунальних послуг у житлових будинках, що розташовані за адресою: м. Т-ль, вул....

Під час судового розгляду справи встановлено, що організатор конкурсу у вересні 2021 р. створив конкурсну комісію й опублікував оголошення про проведення конкурсу на надання житлово-комунальних послуг (вивезення побутових відходів) в офіційних друкованих засобах масової інформації. Позивач, який дізнався про місце і час проведення конкурсу, кваліфікаційні вимоги до його учасників, перелік документів, оригінали або копії яких подаються для підтвердження відповідності учасників встановленим кваліфікаційним вимогам тощо з цього оголошення, своєчасно подав власну конкурсну пропозицію й необхідний пакет

документів. Однак його пропозицію конкурсна комісія відхилила на тій підставі, що позивач не належав до підприємств державного або комунального секторів економіки. Оскільки у конкурсі взяв участь тільки один позивач, конкурсну пропозицію якого було відхилено, комісією прийняте рішення про визнання конкурсу таким, що не відбувся. Вказане рішення введене в дію відповідним актом організатора конкурсу, правомірність прийняття якого і є предметом судового спору.

Чи підвідомчий господарському суду даний спір? Яке рішення за вказаною справою має постановити компетентний суд? Обґрунтуйте свою відповідь.

Надайти правову кваліфікацію відносинам, що виникли між приватним підприємством «Земфіра» і виконавчим органом міської ради (організатором конкурсу).

3. Із позовом про усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою до господарського суду наприкінці вересня 2021 р. звернулося товариство з обмеженою відповідальністю «Грейн» (позивач), яке відповідно до договору оренди, укладеного між ним, з однієї сторони, і виконавчим комітетом Х-ської міської ради і власником розташованих на цій ділянці об'єктів торговельної мережі – із другої, є користувачем земельної ділянки площею 180 м².

Позивач уклав з приватним підприємством «Оберіг» договір купівлі-продажу одного із об'єктів торговельної мережі (торговельного павільйону), розташованого на вказаній земельній ділянці, у серпні 2021 р. Оскільки в договорі оренди безпосередньо не передбачалася можливість переходу права користування земельною ділянкою (її окремою частиною) до третіх осіб, позивач просить суд зобов'язати приватне підприємство «Оберіг» (відповідача) усунути перешкоди у користуванні земельною ділянкою, звільнивши її від придбаної ним споруди (торговельного павільйону).

Чи підлягає даний позов задоволенню? Обґрунтуйте свою відповідь.

На підставі яких норм чинного законодавства (норм якої галузевої належності) має бути вирішений даний спір? Які відносини суміжні з відносинами у сфері господарювання?

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
5. Земельний кодекс України від 25.10.2001 *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3-4. Ст. 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.

Література:

1. *Велика українська юридична енциклопедія*: у 20 т. Т. 15: Господарське право / редкол.: В.А. Устименко та ін. Харків: Право, 2019. 784 с.
2. Мілаш В. С. Господарське право: навч. посіб. для підготовки до іспитів. 6-е вид., змін. Харків: Право, 2019. 336 с.
3. Господарське право: підручник / за заг. ред. Д. В. Задихайла, В. М. Пашкова. Харків: Право, 2012. 696 с.
4. Мілаш В. С. Господарське право: курс лекцій: у 2-х ч. Ч. 1. Харків: Право, 2008. 496 с.
5. Мілаш В. С. Господарське право: курс лекцій: У 2х ч. Ч.2. Харків: Право, 2008. 336 с.
6. Віхров О. П. Організаційно-господарські правовідносини: монографія. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2008. 512 с.
7. Вінник О. М. Господарське право: навч. посібник. 2-ге вид., змін. та доп. К.: Правова єдність, 2009. 766 с.
8. Щербина В. С. Господарське право: підручник. 4-те вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2009. 640 с.

9. Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.

Інтернет - ресурси.

1. Офіційний вебпортал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Тема 2. Суб'єкти господарювання: загальна характеристика

ПЛАН

1. Суб'єкти господарювання: поняття, ознаки і класифікація.
2. Правові засади державної реєстрації суб'єктів господарювання.
3. Господарські організації: ознаки й організаційно-правові форми.
4. Підприємство, його види. Правовий статус унітарних підприємств.
5. Правові підстави утворення суб'єктів господарювання. Установчі документи господарських організацій.
6. Припинення (ліквідація і реорганізація) суб'єктів господарювання.
7. Фізичні особи – підприємці.

Завдання

4. У реєстрації фізичної особи – підприємця 17-річному громадянину України, 25-річному громадянину Німеччини та 18-річній особі без громадянства державний реєстратор відмовив. Як він пояснив, згідно з чинним законодавством України ці особи не мають права займатися підприємницькою діяльністю.

Чи правомірні дії державного реєстратора? Назвіть підстави для відмови в державній реєстрації фізичної особи – підприємця? У якій формі має бути надана відмова в державній реєстрації?

5. Із заявою про державну реєстрацію створення юридичної особи до Центру з надання адміністративних послуг звернулася уповноважена особа засновників Товариства з обмеженою відповідальністю. Засновниками підприємства були: особа без громадянства, 16-річний громадянин України, Комунальне комерційне підприємство, Споживчий кооператив і Благодійний фонд. У державній реєстрації юридичної особи було відмовлено.

Хто із вказаних осіб і чому не має права бути засновником комерційної господарської організації? Чи правомірні дії державного реєстратора? Які підстави для відмови в державній реєстрації юридичної особи – господарської організації? Які функції виконують Центри з надання адміністративних послуг у процесі державної реєстрації?

6. Зінченко є фізичною особою-підприємцем. Також він – засновник приватного підприємства. При стягненні боргів із ФОП Зінченка його ділові партнери-кредитори виявили, що майна, яке використовувалося ним у підприємницькій діяльності, недостатньо для задоволення їх вимог. Спираючись на це, вони вирішили звернути стягнення на особисте його майно, нерухоме майно, зареєстроване на ім'я його дружини, а також на грошові кошти, які знаходяться на поточному рахунку приватного підприємства, засновником якого є Зінченко.

Чи підлягають задоволенню вимоги кредиторів? Охарактеризуйте правовий статус приватного підприємства.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. № 19-20. № 21-22. Ст. 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

6. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

4. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV (у ред. Закону від 26.11.2015 № 835-VIII). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31–32. Ст. 263. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

5. Про впорядкування діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, створених за участю державних підприємств: Декрет Кабінету Міністрів України від 31.12.1992 № 24-92. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 11. Ст. 94.

6. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 49. Ст. 68.

7. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 20. Ст. 272.

8. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003 № 1087-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 33. Ст. 1774. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>.

9. Про кредитні спілки: Закон України від 20.12.2001 № 2908-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 15. Ст. 101.

10. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 29. Ст. 1694.

11. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 10.04.1992. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 30. Ст. 416. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-12>.

12. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011. *Голос України*. № 199 від 25.10.2011 р.

13. Про приватизацію державного майна: Закон України від 04.03.1992. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 24. Ст. 348.

14. Про приватизацію майна невеликих державних підприємств (малу приватизацію): Закон України від 06.03.1992. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 24. Ст. 350.

15. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 39. Ст. 261.
16. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10.04.1992. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 30. Ст. 414. URL:
17. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018. № 2275-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>.
18. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 № 973-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 15. Ст. 101. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15>.
19. Про холдингові компанії в Україні: Закон України від 15.03.2006 № 3528-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 34. Ст. 291.
20. Порядок державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, затв. наказом Мін'юсту від 09.02.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0200-16#Text>
21. Класифікація організаційно-правових форм господарювання ДК 002:2004, затв. наказом Держспоживстандарту України від 28.05.2004 № 97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb288217-94#Text>

Література

- Вінник О. М. Господарські товариства і виробничі кооперативи: правове становище. Київ: Знання, 1998. 308 с.
- Вінник О. М. Господарське право: навч. посіб. 2-е вид., змін. та доповн. Київ: Правова єдність, 2008. 766 с.
- Вінник О. М. Публічні та приватні інтереси в господарських товариствах: проблеми правового забезпечення: [монографія]. Київ: Атіка, 2003. 352 с.
- Господарське право: підручник / за заг. ред. Д. В. Задохайла, В. М. Пашкова. Харків : Право. 2012. 696 с.

Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва [та ін.]; за заг. ред. В. В. Луця. Київ: Юрінком Інтер. 2010. 384 с.

Мілаш В. С. Господарське право: курс лекцій: [у 2-х ч. Ч. 1.]. Харків : Право, 2008. 496 с.

Щербина В. С. Суб'єкти господарського права: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 264 с.

Гарагонич О. В. Припинення господарської правосуб'єктності АТ шляхом ліквідації. *Економіка та право*. 2017. № 3 (48). С. 38 – 47.

Тема 3. Правове регулювання корпоративних відносин

ПЛАН

1. Поняття, предмет, метод і система корпоративного права. Правове регулювання корпоративних правовідносин у межах національної правової системи;

2. Поняття й ознаки суб'єктів і учасників корпоративних правовідносин. Господарські товариства і суб'єкти господарювання корпоративного типу. Класифікація суб'єктів корпоративних правовідносин.

3. Особливості правового статусу акціонерного товариства (у порівнянні з іншими формами господарських товариств).

4. Правовий статус товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю.

5. Особливості правового статусу повного і командитного товариств.

6. Характеристика правового статусу суб'єктів господарювання корпоративного типу.

Завдання

7. Учасники (їх двадцять) приватного акціонерного товаристві «Агат» володіють 5% акцій статутного капіталу цього товариства кожен. У квітні 2020 р. за ініціативою чотирьох акціонерів були скликані позачергові Загальні збори АТ «Агат», а датою їх проведення обрано 3 травня 2020 р. На порядок денний

винесено питання про припинення повноважень одноособового виконавчого органу (директора) АТ «Агат» з підстави втрати довіри до нього з боку акціонерів.

У ході голосування з питань порядку денного прийнято рішення про дострокове припинення повноважень одноосібного виконавчого органу (директора) АТ «Агат», на посаду одноосібного виконавчого органу (директора) призначено іншу особу.

Не погодившись із рішенням, прийнятим на Загальних зборах АТ «Агат», його акціонер Даренко звернувся за консультацією до фахівця в галузі права і попросив оцінити перспективність судового оскарження згаданого рішення Загальних зборів АТ «Агат» від 3 травня 2020 р.

Проаналізувавши умови завдання, спробуйте визначити наступне:

1) чи має право Іваненко на оскарження рішення Загальних зборів АТ «Агат»;

2) до якого суду з точки зору галузевої та територіальної підсудності має звернутись Іваненко за захистом свого порушеного права;

3) які засоби захисту його порушених прав передбачено чинним законодавством України;

4) від яких обставин залежатиме можливість задоволення позовних вимог акціонера Даренка?

8. Позачергові загальні збори учасників ТОВ «Велес» призначено на 15 травня 2021 р. На їх порядок денний винесено питання про надання виконавчим органам управління ТОВ «Велес» згоди на укладання договору поставки, загальна вартість якого перевищує 50 (п'ятдесят) % вартості чистих даного ТОВ.

Учасник Вітренко, який володіє 0,1% частки статутного капіталу ТОВ «Велес», вирішив не відвідувати позачергові загальні збори ТОВ «Велес» через свою особисту зайнятість. У червні 2021 р. він випадково довідався, що під час проведення позачергових загальних зборів ТОВ «Велес» за спільним рішенням всіх присутніх учасників було прийнято рішення про зміну порядку денного і внесення до нього ще одного додаткового питання – про

надання загальними зборами учасників ТОВ «Велес» згоди на відчуження всіх основних його фондів (засобів) за ціною, значно нижчою від їх реальної ринкової вартості. Більш того, під час проведення позачергових загальних зборів таке рішення разом з іншими, внесеними до порядку денного, також було прийнято.

Не погодившись із вказаним рішенням, Вітренко звернувся із позовом до місцевого господарського суду за місцезнаходженням ТОВ «Велес» із позовом про скасування рішень, прийнятих на загальних зборах ТОВ «В» 1 травня 2021 р., через те, що його не повідомили про зміну порядку денного загальних зборів ТОВ «Велес» і про додаткові прийняті рішення.

Яке рішення має прийняти суд?

Задача 16

9. До складу Товариства з обмеженою відповідальністю «Героклід» входить два учасники. Статутом ТОВ передбачено, що його виконавчим органом є дирекція, яка складається з двох директорів, кожен із яких призначається самостійно кожним учасником.

Директори мають право діяти від імені товариства:

Варіант I: одноосібно окремо один від одного.

Варіант II: тільки разом за спільним погодженням один з одним.

Який з вказаних варіантів не відповідає положенням чинного законодавства України?

Які наслідки невідповідності положень статуту вимогам законодавства?

Нормативно-правові акти:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003. *Офіційний вісник України*. 2003. №11 Ст. 462.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. *Офіційний вісник України*. 2003. №11 Ст. 461.

3. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09. 2008. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № 50–51. Ст. 384.

4. Про господарські товариства. Закон України від 19.09.1991. *Збірник законодавства України: Звід законів України* (серія 3). 2000. № 4. Ст. 39.

5. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 13. Ст. 69.

6. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31 –32. Ст. 263.

7. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003 № 1087-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 5. Ст. 35.

8. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 21.07.2020 № 8149-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 52. Ст. 497.

9. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10.04.1992. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 30. Ст. 414.

10. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 45. Ст. 363.

11. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст. 268.

12. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 4 Цивільного процесуального кодексу України справа про охоронюваний законом інтерес) № 18-рп/20041 від 01.12.2004, справа № 1-10/2004. *Офіційний вісник України*. 2004. № 50. Ст. 3288.

Література

1. Господарське судочинство в Україні: Суд. практика. Корпор. правовідносини / упоряд.: І. Б. Шицький. Київ : Ін Юре, 2004. 528 с.

2. Давидюк О. М., Швидка Т. І. Корпоративне право. Підготовка до іспиту: навч. посібник. Харків: Право, 2021. 104 с.

3. Вінник О. М. Господарське право: навч. посібник. 2-ге вид., змін. та допов. Київ : Всеукр. Асоціац. видавців „Правова єдність”, 2008. 766 с.

4. Вінник О. М. Науково-практичний коментар Закону України “Про акціонерні товариства”. Київ : Юрінком Інтер, 2009. 312 с.

5. Вінник О. М. Публічні та приватні інтереси в господарських товариствах: проблеми правового забезпечення : монографія. Київ : Атіка, 2003. 352 с.

6. Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва [та ін.]; за заг. ред. В. В. Луця. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 384 с.

8. Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. Київ : Істина, 2005. С. 414.

10. Кібенко О. Р., Пендак-Сарбах А. В. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз асquis Європейського Союзу та законодавства України / упоряд. Г. Друзенко; за наук. ред. О. Кібенко. Київ : Юстініан, 2006. 496 с.

12. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: у 2-х частинах. Ч. 1. Х.: Право, 2008. – 496 с.

13. Корпоративне управління: монографія / І. Спасибо-Фатєєва, О. Кібенко, В. Борисова. Харків : Право, 2007. 500с.

14. Теньков С.О. Коментар судової практики вирішення корпоративних конфліктів. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 368 с.

15. Хорт Ю. В. Статутний капітал акціонерного товариства: захист інтересів учасників акціонерних правовідносин: монографія. Харків: ФІНН, 2010. 276 с.

Тема 4. Інші види організаційно-правових форм суб'єктів господарювання (для самостійного вивчення)

ПЛАН

1. Поняття й ознаки кооперативів. Класифікація кооперативів. Система органів управління кооперативами.

2. Споживчі кооперативи. Поняття, ознаки, система органів управління.

3. Фермерські господарства. Поняття, ознаки, система органів управління.

4. Господарські об'єднання (асоціації, корпорації, консорціуми, концерни).

5. Холдингові компанії.

Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19–20, 21–22. Ст. 144.

2. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003 р. № 1087-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 5. Ст. 35.

3. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 21.07.2020 № 8149-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 52. Ст. 497.

4. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10.04.1992. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 30. Ст. 414.

5. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 45. Ст. 363.

6. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст. 268.

7. Про холдингові компанії в Україні: Закон України від 15.03.2006. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 34. Ст. 291.

Тема 5. Майнова основа господарювання

ПЛАН

1. Поняття й види майна суб'єкта господарювання.

2. Джерела формування майна суб'єкта господарювання.

3. Правові титули майна суб'єкта господарювання: право власності; право господарського відання; право оперативного управління та інші.

4. Майновий стан і облік майна суб'єкта господарювання. Оцінка майна й майнових прав.

5. Особливості правового режиму державного й комунального майна.

6. Використання об'єктів права інтелектуальної власності у сфері господарювання.

7. Використання природних ресурсів у сфері господарювання.

Завдання

10. Упродовж чотирьох років Державне підприємство за власні кошти будувало базу відпочинку для своїх працівників у живописному місці, але через скрутне фінансове становище і воєнні дії вирішило продати об'єкт незавершеного будівництва, а отримані кошти направити на погашення заборгованості перед працівниками і кредиторами, що й доручило юридичній службі підприємства. Натомість остання повідомила своє профільне міністерство про наявність такого об'єкта, у зв'язку з чим його було включено до переліку об'єктів, що підлягають приватизації.

Чи буде виконано завдання керівництва підприємства в результаті таких дій юридичної служби? Які об'єкти не підлягають приватизації?

11. Зареєстроване в м. Харків Державне підприємство має два цехи в м. Зміїв Харківської обл. Через ситуацію, що склалася в державі (воєнний стан, бойові дії) ДП змушене було перепрофілюватися. У зв'язку з цим згадані цехи ним не використовуються у виробничому процесі. У той саме час державне підприємство має борги перед приватним акціонерним товариством «Аванта». Враховуючи все це, директор ДП поставив перед юрисконсультом підприємства питання: чи може підприємство погасити свій борг перед ПАТ "Аванта" шляхом передачі йому у власність одного з цехів?

Яку відповідь має дати юрисконсульт?

12. Товариство з обмеженою відповідальністю «Міла» розміщувалося та провадило свою діяльність в будинку, що орендувало. Згаданий будинок належав до комунальної власності територіальної громади м. Харків. У жовтні 2021 р. учасники зборів ТОВ «Міла» прийняли рішення про приватизацію даного

будинку і внесення у зв'язку з цим учасниками товариства додаткових внесків. Однак з усіх учасників лише Т. Гречко, доля якої у статутному капіталі товариства складала 5 відсотків, зробила додатковий внесок у розмірі 100 000 грн.

Отримавши додатковий внесок від Т. Гречко, товариство «Міла» уклало з Управлінням комунального майна та приватизації Харківської міської ради договір купівлі-продажу будинку, розрахувалося за нього й зарахувало цей об'єкт нерухомості на баланс ТОВ.

У листопаді 2021 р. Т. Гречко звернулася до товариства з вимогою перерозподілити частки учасників, стверджуючи, що вона зробила внесок до статутного капіталу товариства і тому її частка тепер складає 95 відсотків. Товариство з нею не погодилося, обґрунтовуючи свою позицію тим, що гроші були позичені у неї товариством, а не є внеском до статутного капіталу. Виходячи з цього, Т. Гречко звернулася до суду.

Яке рішення має винести суддя? Обґрунтуйте Вашу позицію.

Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 462.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 461.
3. Про приватизацію державного та комунального майна: Закон України від 18.01.2018 № 2269-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 12. Ст. 68.
4. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 10.04.1992 № 2269-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 30. Ст. 416.
5. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21.09.2006 № 185-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 46. Ст. 456.
6. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 47. Ст. 251.
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в

Україні: Закон України від 12.07.2001 № 996-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 40. Ст. 365.

8. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 9. Ст. 50.

9. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав: Закон України від 15.05.2018 № 2415-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 32. Ст. 242

10. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 *Офіційний вісник України*. 2014. № 91. Ст. 2627.

11. Про затвердження Порядку відчуження об'єктів державної власності: постанова Кабінету Міністрів України від 06.06.2007 № 803. *Офіційний вісник України*. 2007. № 43. Ст. 1714.

Література

1. Господарське право: практикум / А. Г. Бобкова (кер. авт. кол) та ін. ; за заг. ред. А. Г. Бобкової. Харків: Право, 2018. 592 с.

2. Захарченко А. М. Управління об'єктами державної власності (господарсько-правові аспекти). монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 452 с.

3. Буяджи Г.А. Траст: історія, сучасність, перспективи. монографія. Київ: Правова Єдність, 2018. 552 с.

4. Особливості оцінки майна та майнових прав: монографія / О. В. Васильєв, Л. І. Піддубна, Л. В. Єфремова та ін. ; за заг. ред. О. В. Васильєва. Харків: ХНЕУ ім. Семе́на Кузне́ця, 2017. 200 с.

URL:<http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/18547>

5. Мілаш В. С. Господарське право: навч. посіб. для підгот. до іспитів. 6-те вид., змін. Харків: Право, 2019. 336 с.

6. Швидка Т. І. Господарське право в схемах і таблицях: навч. посібник. Харків: Право, 2019. 130 с.

7. Вінник О. М. Господарське право: курс лекцій (загальна частина). Київ: Ліра, 2017. 240 с.

Тема 6. Господарські зобов'язання. Правове регулювання господарсько-договірних відносин

ПЛАН

1. Поняття «господарські зобов'язання», їх види й загальна характеристика.
2. Підстави виникнення і припинення господарських зобов'язань.
3. Загальні умови виконання господарських зобов'язань.
4. Передоручення виконання майново-господарських зобов'язань; передача (делегування) прав / повноважень за організаційно-господарськими зобов'язаннями.
5. Поняття й види господарського договору. Характер співвідношення господарського зобов'язання і господарського договору.
6. Істотні умови господарських договорів. Поняття і специфіка захисного застереження.
7. Загальний порядок укладення господарських договорів. Повноваження на укладення договорів від імені господарської організації.
8. Укладення договорів у мережі Інтернет, на публічних торгах (аукціонах), за конкурсом, за рішенням суду тощо.
9. Порядок зміни й розірвання господарських договорів.
10. Недійсність господарських договорів: підстави і наслідки.

Завдання

13. Державне комерційне підприємство «Пролісок» (позивач) 21 листопада 2021 р. звернулося з позовом до ТОВ ««Промінь» (відповідача), вимагаючи звільнення орендованого приміщення у зв'язку із закінченням строку дії договору оренди.

Як з'ясувалося під час судового розгляду справи, 21 січня 2020 року між відповідачем і позивачем укладено договір оренди, за умовами якого позивач передав, а відповідач отримав у тимчасове користування нежитлове приміщення для розміщення магазину. За згодою сторін строк дії договору встановлено до 21 листопада 2021 р. За тиждень до закінчення строку дії договору позивач повідомив відповідача про свій намір використовувати

означене нежитлове приміщення для власних потреб, у зв'язку із чим просив відповідача про його звільнення відразу ж після закінчення строку дії договору оренди. Відповідач відмовився звільняти орендоване приміщення, обґрунтовуючи це тим, що він належним чином виконував свої договірні обов'язки й має намір на укладення договору оренди на новий строк, що є його переважним правом.

Чи може державне підприємство виступати орендодавцем за договором оренди державного майна? Який порядок укладення договору оренди державного майна? Яке державне майно не може бути об'єктом оренди ?

Чим відрізняється поновлення (продлонгація) договору оренди від укладення договору оренди на новий строк? Яке рішення має постановити суд ? Обґрунтуйте свою відповідь.

14. Державне підприємство «Тракторний завод» (позивач) у квітні 2020 р. звернулось з позовом до комерційного банку «Грант» (відповідача) про визнання недійсним договору застави, посилаючись на те, що, по-перше, спірний договір не був нотаріально посвідчений; по-друге, його договірні умови не були узгоджені з органом, уповноваженим управляти відповідним державним майном на його укладення, чим порушувалися вимоги чинного законодавства.

Як з'ясувалося в ході судового розгляду справи, 15 березня 2021 р. між позивачем і відповідачем укладено кредитний договір на суму 500000 грн, а строком повернення кредиту вказано до 15 квітня 2021 р. Із метою забезпечення виконання зобов'язань позивача за кредитним договором між ним і відповідачем у цьому ж місяці був укладений договір застави, за яким позивач передав відповідачу у заставу трактори на загальну суму 500000. Однак, оскільки позивач є державним підприємством, щодо якого у липні 2020 р. прийнято рішення про приватизацію, відсутність дозволу на продовження дії (подальшу дію) договору застави з боку відповідних органів приватизації, а також ухилення відповідача від нотаріального посвідчення договору, на думку позивача, є підставами для визнання договору застави недійсним спірним.

Чи підлягає позов задоволенню ? Обґрунтуйте свою відповідь.

Чи є відсутність з боку відповідного державного органу, уповноваженого управляти державним майном, дозволу на заставу майна державного підприємства підставою для визнання відповідного договору застави недійсним? В якому разі заставадержатель набуває право звернення стягнення на предмет застави? Який порядок реалізації майна державних підприємств, що перебуває в заставі? Чи може бути реалізований у примусовому порядку об'єкт спірного договору застави?

15. До суду із позовом до ТОВ «Флай» у листопаді 2020 р. звернулося ТОВ «Бріз», яке як позивач просило визнати договір поставки недійсним. Як вказував позивач, 1 серпня 2020 р. між ним і ТОВ «Бріз» укладено договір, за яким ТОВ «Бріз» зобов'язалося поставити у відповідній кількості технічний пластик (товар), а ТОВ «Флай» прийняти й оплатити його за вказаною у видатковій накладній ціною із застереженням, що така ціна не повинна перевищувати рівня середніх цін на аналогічний товар по Україні.

Виконання договору підтверджено видатковими накладними й актами приймання-передавання, а також проведеною покупцем оплатою на загальну суму 59986 грн. Однак ТОВ «Бріз» як позивач наполягало на визнанні спірного договору недійсним у зв'язку з неприйнятністю визначення ціни товару в односторонньому порядку (згідно з видатковою накладною) на момент виконання договору. Крім того, договір від імені відповідача був підписаний Скориком І. М., який на момент укладення договору не мав представницьких повноважень на здійснення правочинів від імені відповідача.

Рішенням господарського суду у задоволенні позову відмовлено.

Чи законне судове рішення? Обґрунтуйте свою відповідь.

Який порядок встановлення цін в господарських договорах? Які наслідки відсутності згоди сторін щодо однієї з істотних умов договору? Хто має право на підписання договорів від імені господарських організацій?

Чи може бути визнання договору неукладеним (таким, що не відбувся) одним із способів захисту порушеного права чи інтересу учасника відносин у сфері господарювання?

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
4. Про концесію: Закон України від 03.10.2019. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 48. Ст. 325. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#n646>.
5. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 44. Ст. 391. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14>.
6. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.12.1997 (у ред. ЗУ від 11.12.2003) *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 15. Ст. 231. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80/ed20171208>.
7. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 10.04.1992 (у ред. ЗУ від 14.03.1995) *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 15. Ст. 99. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-12>.
8. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 9. Ст. 89. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/922-19>.
9. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 40. Ст. 524. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>

Література

1. Мілаш В. С. Захисні застереження в зовнішньо-економічному договорі: монографія. Полтава: АСМІ, 2004. 179 с.
2. Беляневич О. А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти): монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 592 с.
3. Мілаш В. С. Комерційний договір у контексті сучасних ринкових умов: монографія. Харків: Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2007. 440 с.
4. Мілаш В. С. Перспективи модернізації договірних правовідносин у сфері господарювання. Харків: ХНУМГ, 2014. 227 с.
5. Луць В. В. Контракти в підприємницькій діяльності: навч. посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 576 с.
6. Резнікова В. В. Правове регулювання посередництва у сфері господарювання (теоретичні аспекти): монографія. Хмельницький: Вид-во Хмельниц. ун-ту управління та права, 2010. 706 с.
7. Мілаш В. С. Перспективи модернізації договірних правовідносин у сфері господарювання: монографія. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. 227 с.
8. Долгополова Л. М. Укладення договорів на торгах: монографія. Харків: Право, 2014. 184 с.
9. Федорченко Н. В. Договірні зобов'язання з надання послуг: проблеми теорії і практики: монографія. Київ : НДІ приват. права і підпр-ва НАПрН України, 2015. 328 с.
10. Подцерковний О. П. Грошові зобов'язання господарського характеру: проблеми теорії і практики: монографія. Київ : «Юстініан», 2006. 424 с.
11. Бєрвєно С. М. Проблеми договірного права України: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 392 с.

Інтернет - ресурси

Офіційний вебпортал органів виконавчої влади України.
URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

Офіційний портал Верховної Ради України. URL:
<http://rada.gov.ua>.

Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Тема 7. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання

ПЛАН

1. Господарсько-правова відповідальність: поняття, ознаки й принципи.
2. Підстави господарсько-правової відповідальності, її види.
3. Поняття і види санкцій за господарські правопорушення.
4. Відшкодування збитків у сфері господарювання.
5. Штрафні санкції за порушення господарських зобов'язань.
6. Оперативно-господарські санкції: види і порядок застосування.
7. Адміністративно-господарські санкції.

Завдання

16. Приватне підприємство (ПП) «Єремія» і ПрАТ «Міс» уклали в січні 2020 року між собою договір поставки жіночого одягу на суму 420 тис. грн. На його виконання постачальник – ПП «Єремія») поставило покупцю – ПрАТ «Міс» визначену договором кількість виробів. Проте покупець у частині поставленої продукції виявив приховані недоліки, посилаючись на що відмовився сплатити вартість усіх отриманих товарів і склав в односторонньому порядку акт про недоліки. Не погоджуючись з цими діями, ПП «Єремія» звернулося до суду з позовом про стягнення з покупця вартості поставленого товару, пені за прострочення виконання зобов'язання і річних.

При вирішенні спору суд застосував до спірних правовідносин Інструкцію про порядок приймання продукції виробничо-технічного призначення та виробів народного споживання за якістю, затверджену постановою Державного арбітражу СРСР від 25.04.1966 р. № П–7.

Які нормативні акти передбачають порядок прийому продукції виробничо-технічного призначення та виробів народного споживання за кількістю та якістю? Чи правомірним є застосування судом згаданої Інструкції, якщо її застосування не було погоджено сторонами у договорі? Яка відповідальність

передбачена чинним законодавством за порушення договору поставки в частині несвоєчасної та неякісної поставки, недопоставки продукції? Чи має право господарський суд зменшити розмір штрафних санкцій, передбачених умовами договору поставки або звільнити відповідача від відповідальності?

17. Приватне акціонерне товариство (ПрАТ) у межах укладеного зовнішньоекономічного контракту 15 січня 2020 р. здійснило попередню оплату компанії «Петролеум» (США) у розмірі 850 тис. доларів США через установу банку. Проте компанія «Петролеум» (США) не здійснила відвантаження оплаченого товару, порушивши цим умови контракту. ДФС 15 січня 2020 р. направила до ПрАТ податкове повідомлення-рішення про застосування пені за несвоєчасне повернення валютної виручки у сумі 25 110 000 грн, еквівалентній 930 тис. доларів США на день прийняття рішення. ПрАТ (Україна) повідомила ДФС, що порушення строків розрахунків відбулося через виникнення форс-мажорних обставин.

Чи правомірні дії ДФС? Що таке форс-мажорні обставини і який порядок їх підтвердження?

Який орган встановлює граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів? Яка відповідальність передбачена чинним законодавством України за порушення строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів?

18. За договором підяду, укладеним між ЗАТ «Хліб України» (підрядник) і ТОВ «Домашній хліб» (замовник), останнє намололо 50 т муки із власного зерна. Згідно з умовами договору підрядник зобов'язувався зберігати муку в тарних мішках на своєму складі протягом трьох місяців, а замовник – упродовж вказаного строку отримати муку і здійснити її самовивіз. За виконані роботи замовник зобов'язаний сплатити 14 тис. грн у 10-денний строк із моменту закінчених робіт, за зберігання муки сторони визначили плату в розмірі, яка розраховувалася: 30 грн у місяць за 1 м² площі, зайнятої мукою на складі, за умов дотримання встановлених правил штабелювання.

Проте замовник своїх зобов'язань щодо оплати робіт за виконані роботи не дотримався. Крім того, у результаті дорожньо-транспортної пригоди при взаємодії двох транспортних засобів, які належали підряднику й замовнику, обидві вантажівки отримали значні пошкодження. За результатами висновку органів ДАІ винною особою у вчиненні ДТП визнано водія ТОВ «Домашній хліб». Голова правління ЗАТ «Хліб України» направив ТОВ «Домашній хліб» вимогу, в якій зазначив, що не видаватиме муки до тих пір, доки не буде погашена заборгованість за виконані роботи з помелу муки, за зберігання муки і витрати на ремонт вантажівки в розмірі 45 тис. грн відповідно до висновків спеціаліста-товарознавця.

Яка відповідальність передбачена законодавством за невиконання чи неналежне виконання господарсько-правових зобов'язань? Які способи забезпечення господарсько-правових зобов'язань Ви обрали б до вказаних договірних відносин?

Визначте правову природу відносин, які виникли між сторонами, охарактеризуйте їх.

Дайте оцінку діям сторін договору та голови правління ЗАТ «Хліб України».

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. № 19–20. № 21–22. Ст. 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40 – 44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

4. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 542. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19/ed20161005>.

5. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 30. Ст. 239. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.

6. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 36. Ст. 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр>.

7. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12. Ст. 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#n2>

8. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 № 543/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 5. Ст. 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-вр>.

9. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 30. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.

10. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності: Закон України від 23.12.1998 № 351-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 5–6. Ст. 44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-14/ed20150304>.

11. Про рекламу: Закон України від 03.07.1996 № 270/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 39. Ст. 181. URL: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вр>.

Положення про Державну фіскальну службу України, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text>

Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>

Література

Вінник О. М. Господарське право: навч. посібник. 2-е вид., змін. та доповн. Київ : Правова єдність, 2008. 766 с.

Господарське право: підручник / за заг. ред. Д. В. Задихайла, В. М. Пашкова. Харків : Право. 2012.

Кологойда О. В. Оперативно-господарські санкції у фондових договірних правовідносинах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Серія ПРАВО. Випуск 39. Том 1. С. 89–92.

Мілаш В. С. Господарське право: курс лекцій: [у 2-х ч.]. Ч. 1. Харків : Право, 2008. 496 с.

Чернодчук В., Чернодчук Т. До питання щодо оперативно-господарських санкцій. *Підприємництво, господарство і право*. 2001. № 3.

Глібоко С. В. Пеня за порушення строків розрахунків в зовнішньоекономічній діяльності як адміністративно-господарська санкція. *Проблеми законності*. 2010. Вип. 109. С. 130–140.

Щербина В. Господарсько-правова відповідальність: галузевий підхід, особливості застосування та напрями подальших наукових досліджень. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка*. Юридичні науки. 2013. № 3(97). С. 10–16.

Тема 9. Державне регулювання господарської діяльності. Державна регуляторна політика. Засоби державного регулювання. Контроль за здійсненням господарської діяльності

ПЛАН

1. Економічна політика держави, її напрями. Форми реалізації державної економічної політики.

2. Поняття, мета і значення державного регулювання економіки. Засоби державного регулювання господарської діяльності.

3. Поняття й сутність державного замовлення як засобу державного регулювання.

4. Поняття й сутність ліцензування як засобу державного регулювання: порядок видачі, переоформлення й анулювання ліцензій.

5. Поняття і зміст стандартизації як засобу державного регулювання.

6. Технічне регулювання у сфері господарювання. Оцінка й підтвердження відповідності як засоби державного регулювання забезпечення якості продукції.

7. Квотування як засіб державного регулювання.

8. Правові джерела регулювання ціноутворення в Україні. Види цін і тарифів, порядок їх встановлення. Відповідальність за порушення законодавства про ціни.

9. Правове регулювання стимулювання господарської діяльності: пільги, гарантії, дотації, компенсації, субсидії. Державна підтримка малого і середнього підприємництва в Україні.

10. Нагляд (контроль) за здійсненням господарської діяльності.

Завдання

19. Під час планової перевірки (інспектування) філії банку група інспекторів НБУ виявила низку порушень банківського законодавства, зокрема, встановлено, що відсутні деякі кредитні справ позичальників і має місце невиконання вимог ідентифікації фізичних осіб при відкритті поточних рахунків. Вказані порушення зазначені у складеній довідці, яку підписав керівник згаданої групи. Керівником територіального управління НБУ за результатами розгляду цієї довідки групою інспекторів і керівництвом територіального управління НБУ був складений протокол і прийнято рішення про застосування до банку – юридичної особи заходів впливу, а саме видано розпорядження про встановлення для банку підвищених економічних нормативів і накладання на нього штрафу в розмірі одного відсотка від суми зареєстрованого статутного фонду. Крім того, винесено постанову про накладання штрафу на керівника банку в розмірі до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Встановіть, наскільки адекватні заходи впливу щодо конкретних порушень, які були допущені банком, до нього застосовані? Які порушення законодавства допустив НБУ при застосуванні зазначених заходів впливу? Які заходи впливу може застосовувати до банків НБУ?

20. НБУ надіслав ТДВ «Меркурій» (далі – Товариство) Акт про порушення останнім законів та інших нормативно-правових актів (далі - Акт), в якому зазначалося, що страховиком порушені ст. 31 Закону України «Про страхування» в частині необхідності встановлення величини резервів незароблених премій залежно від часток надходжень сум страхових платежів (страхових премій, страхових внесків) із відповідних видів страхування у кожному місяці з попередніх дев'яти місяців (розрахунковий період).

Назвіть, яка відповідальність настає за порушення порядку розміщення резервних коштів? Який існує порядок формування резервів? Які вимоги до розміщення резервних коштів?

21. У зв'язку з невиконанням ПАТ (далі – Товариство) як страховиком зобов'язань перед страхувальниками протягом трьох місяців НБУ 6 травня 2021 р. анулював ліцензію і призначив примусову санацію.

Вважаючи дії уповноваженого органу незаконними, Товариство звернулося до адміністративного суду. Позов було мотивовано тим, що страховик належно виконує зобов'язання, а не виплата страхового відшкодування пов'язана з цивільно-правовим спором між страховиком і страхувальниками щодо дійсності правочину.

В якому випадку уповноважений орган має право вчиняти примусові дії щодо страховика? Який порядок проведення примусової ліквідації, реорганізації та санації страховика?

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст. 112.

5. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23.03.2000. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 25. Ст. 195.

6. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 2. Ст. 17.

7. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158.

8. Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 31. Ст. 1058.

9. Про технічні регламенти та оцінку відповідності: Закон України від 15.01.2015. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 14. Ст. 96.

10. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 21.06.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 19-20. Ст. 190.

11. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.06.2005. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 48. Ст. 483.

12. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 № 877-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 29. Ст. 389.

13. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон: Закон України від 13.10.1992. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 50. Ст. 676.

14. Про державну допомогу суб'єктам господарювання : Закон України від 01.07.2014. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 34. Ст. 1173.

15. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 3. Ст. 23

16. Про державне регулювання у сфері комунальних послуг : Закон України від 09.07.2010. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 49. Ст. 571.

17. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 9. Ст. 79.

18. Про торгово-промислові палати : Закон України від 02.12.1997. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 13. Ст. 52.
19. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12. Ст. 64.
20. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015. № 922-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 9. Ст. 89.
21. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 № 3659-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 50. Ст. 472.
22. Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності : Закон України від 19.05.2011. *Офіційний вісник України*. 2011. №45. Ст. 1824.
23. Про перелік органів, що здійснюють ліцензування: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2015 № 609. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-%D0%BF#Text>
24. Про Концепцію вдосконалення державного регулювання господарської діяльності: Указ Президента України від 03.09.2007. *Офіційний вісник України*. 2007. №66. Ст. 2540.
25. Положення про порядок проведення перевірок додержання законодавства про захист економічної конкуренції : затв. розпорядженням Антимонопольного комітету України від 25.12.2001 № 182-р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 7. Ст. 323.
26. Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України : затв. розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р. *Офіційний вісник України*. 2001. № 14. Ст. 622.

Література

1. Баряхтян Н. В. Ліцензування господарської діяльності як засіб державного регулювання. *Право і суспільство*. 2012. № 3. С. 76–79.
2. Гамбург І. А. Зміст технічного регулювання господарської діяльності: теоретичні та правові аспекти. *Економіка та право*. 2012. № 2. С.137–143.

3. Глібко С. В. Державне регулювання банківської діяльності в системі господарських правовідносин. *Проблеми законності*. 2010. Вип. 110. С. 113–124.
4. Господарське право: підручник / Д.В. Задихайло, В.М. Пашков, Р.П. Бойчук та ін. Х. : Право, 2012. 696 с.
5. Задихайло Д.В. Держава та економічне ринкове середовище: господарсько-правовий контекст. *Вісник академії правових наук*. 2005. № 3 (42). С. 149-161.
6. Задихайло Д. В. Господарсько-правове забезпечення економічної політики держави: монографія. Харків :Юрайт, 2012. 456 с.
7. Задихайло Д. Державне регулювання ринкових відносин як актуальна юридична проблема. *Українське комерційне право*. 2005. 6. С. 18-28.
8. Кузьміна М. М. Господарсько-правові засоби забезпечення якості продукції: монографія. Харків: ФІНН, 2010. 184 с.
9. Ліцензування в Україні. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 416 с.
10. Мамутов В. Посилення публічних засад у правовому регулюванні господарської діяльності. *Право України*. 2009. №9. С. 83-94.
11. Мамутов В. Про поєднання державного регулювання і ринкової саморегуляції. *Економіка України*. 2006. 1. С. 59-65
12. Масляєва К. В. Господарсько-правові засоби державного регулювання діяльності інституційних інвесторів. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*. 2010. № 2 . С.127-135.
13. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: у 2 ч. Ч.1. Харків : Право, 2008. 469 с.
14. Саніахметова Н. Поняття державного регулювання. *Українське комерційне право*. 2005. №6. С. 10-17.
15. Устименко В., Джабраїлов Р. Засоби державного регулювання господарської діяльності: шлях до посилення соціального ефекту. *Юридичний журнал*. 2010. №7, С.19-21

16. Шевердіна О. В. Державне регулювання господарської діяльності: поняття, функції та правові форми впливу. *Проблеми законності*. Вип. 90. 2007. С. 79-86

17. Ямкова І. М. До питання про засоби державного регулювання господарської діяльності громадян в Україні. *Форум права*. 2011. № 2. С.1068-1073. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=FP_index.htm_2011_2_175

18. Говорун О. В. Саморегулівні організації в механізмі правового господарського порядку. Дис. ... кандидата юр. наук: 12.00.04. Х. 2021. 204с.

Тема 8. Правове регулювання відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом

ПЛАН

1. Поняття «неплатоспроможність» і «банкрутство».
2. Учасники у справі про банкрутство.
3. Санація боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство.
4. Судові процедури у справі про банкрутство.
5. Стадії провадження у справі про банкрутство підприємницької діяльності.
6. Мораторій на задоволення вимог кредиторів.
7. Розпорядження майном боржника.
8. Санація в процедурі банкрутства.
9. Ліквідаційна процедура.
10. Черговість задоволення вимог кредиторів.
11. Продаж майна в провадженні справи про банкрутство.
12. Особливості провадження у справах про банкрутство окремих категорій боржників.
13. Відновлення платоспроможності фізичної особи.
14. Наслідки закриття провадження у справі про банкрутство.

Завдання

22. За заявою кредитора Господарським судом Харківської області відкрито провадження у справі про банкрутство стосовно підприємства «Бріз», що знаходиться в Харківській області

Розгляньте ситуації.

А) Після відкриття провадження у справі про банкрутство судом було обрано арбітражного керуючого в даній справі.

Яким чином обирається арбітражний керуючий? Хто може бути арбітражним керуючим? За яким територіальним принципом обирається арбітражний керуючий? Чи є обмеження щодо кандидатур арбітражних керуючих, внесених в реєстр стосовно певних категорій справ?

Чи може бути одна й та сама особа арбітражним керуючим, розпорядником майна та ліквідатором на різних стадіях провадження у справі про банкрутство? Яким чином відбувається заміна арбітражного керуючого (якщо це можливо)?

Б) При порушенні справи про банкрутство ухвалою господарського суду введена процедура розпорядження майном боржника строком на 15 міс.

Які строки процедури розпорядження майном боржника, основна мета і підстави їх розділу?

Які наслідки введення процедури розпорядження майном боржника? Хто може бути розпорядником майна боржника?

23. Після підготовчого засідання Господарським судом було винесено Ухвалу про відкриття провадження у справі про банкрутство.

Які подальші дії повинен зробити суд (де повинно бути оприлюднення? Кому надсилається ухвала? Протягом якого терміну?)

Чи відкривається мораторій на задоволення вимог кредиторів після підготовчого засідання суду, або після попереднього засідання? Які дії заборонено вчиняти протягом дії мораторію на задоволення вимог кредиторів?

Як відбувається виявлення кредиторів, і осіб які мають бажання взяти участь у санації боржника? Що таке комітет кредиторів? Хто входить до його складу?

Чи можуть бути визнані недійсними правочини, які вчинялися протягом останніх трьох років, якщо вони завдали збитків боржнику?

24. Унаслідок невиконання ТОВ «Айран» протягом 10 місяців своїх зобов'язань у розмірі 15 млн грн перед ТОВ «Клео» останнє опинилося у скрутному становищі. Статутний капітал ТОВ «Айран» складає 5 млн грн. Крім того, воно володіє майном з приблизною ринковою вартістю у 2 млн грн. Керівництво ТОВ «Клео» 15 липня звернулося до господарського суду із клопотанням про порушення провадження про банкрутство ТОВ «Айран» у зв'язку з наявною заборгованістю. У свою чергу, боржником 16 липня частково задоволені вимоги кредитора, а саме виплачено 7 млн грн. Боржник звернувся до суду із запереченням щодо відкриття провадження про банкрутство. За наявних безспірних вимог кредитора 28 липня господарським судом винесено ухвалу про порушення провадження у справі про банкрутство ТОВ «Айран» та в подальшому відкрито ліквідаційну процедуру.

Дайте правову оцінку ситуації. Як зміниться хід розгляду справи у разі часткового виконання зобов'язання перед ініціюючим кредитором? Чи законні дії суду?

Нормативно-правові акти:

1. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2019. № 19. ст. 74.

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003. *Офіційний вісник України*. 2003. №11. Ст. 462.

3. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12. Ст. 64.

4. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 36. Ст. 164.

5. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 50. Ст. 472.

6. Про природні монополії: Закон України від 20.04.2000. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 30. Ст. 238.

7. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 9. Ст.89.

8. Про державну допомогу суб'єктам господарювання: Закон України від 02.08.2018 №2481-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 34. ст.1173

Література

1. Швидка Т. І., Конкурентне право: навч. посібник. Харків: Право. 2019. 96 с

2. Швидка Т. І. Правовий захист економічної конкуренції: навч. посібник. Харків : Юрайт, 2015. 208 с

3. Бакалінська О. О. Конкурентне право :навч. посібник. Київ: КНТЕУ, 2009. 380 с.

4. Валітов С. С. Конкурентне право : навч. посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 432 с.

5. Удалов Т. Г. Конкурентне право: навч. посібник. Київ : Школа, 2004. 496 с.

6. Застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства. *Збірка наукових статей* / за заг. ред. С. В. Жукова. К.: Алерта, 2019. 216 с.

7. Джузь В. В. Інститут неспроможності: світовий досвід розвитку і особливості становлення в Україні : [монографія]. Вид. друге, виправ. і допов.. Київ: Юрид. практика, 2006. 384 с.

8. Швидка Т. І. Господарське право в схемах і таблицях: навч. посібник. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право. 2019. 136 с.

Тема 10. Правові засади захисту економічної конкуренції

План

1. Поняття «економічна конкуренція».

2. Правовий статус Антимонопольного комітету України, його структура й компетенція.

3. Правопорушення у сфері конкуренції. Монопольне (домінуюче) положення на ринку, зловживання ним.

4. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання. Антиконтурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління й контролю.

5. Контроль за узгодженими діями і концентрацією суб'єктів господарювання.

6. Недобросовісна конкуренція, форми її здійснення.

7. Поняття «суб'єкти природних монополій та суміжних ринків». Органи, що здійснюють державне регулювання діяльності природних монополій.

Завдання

25. Будівельних матеріалів виробляли суб'єкти господарювання – приватні підприємства “Верес”, “Бріз” та “Троянда”. Власники цих трьох підприємств вирішили створили шляхом реорганізації (злиття) новий суб'єкт господарювання “ВБТ”, який продовжував би займатися виробництвом будівельних матеріалів, зайнявши досить великий сегмент ринку даного товару.

Новостворене підприємство почало б продавати вироблену продукцію споживачам за умовою сприйняття останніми додаткових зобов'язань, зокрема, придбання поряд з необхідними непотрібних їм.

Чи відбувається в даному випадку порушення законодавства про захист економічної конкуренції (надайте кваліфікацію зазначеним діям), якщо так, то яку відповідальність нестиме правопорушник? Які дії повинно вчинити регіональне відділення Антимонопольного комітету України?

26. АТ «Укрзалізниця», яке займає монопольне становище на ринку, встановило тарифи на перевезення, які Антимонопольний комітет України визнав такими, що порушують законодавство про захист економічної конкуренції. При цьому АТ «Укрзалізниця» заперечує даний факт і наполягає на тому, що може на власний розсуд встановлювати тарифи.

Чи наявні порушення законодавства про захист економічної конкуренції? Чи повноважний АМКУ розглядати питання встановлення тарифів?

27. Два підприємства, які виробляли товари побутової хімії, у Полому регіоні займали найбільший сегмент даного товарного ринку (разом їх сукупна частка складала 41 %). У жовтні 2020 р. вони домовилися про розподіл ринків збуту, встановивши на певний період часу ціни, набагато нижчі за ті, які склалися на даному товарному ринку. Унаслідок цього було витіснено їх конкурентів – малі підприємства.

Чи є дії підприємств порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, яку назву має це порушення й який орган повинен винести рішення щодо цього? Який загальний порядок розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, та якими нормативними актами він регламентується?

Тема 11. Спеціальні режими господарювання (для самостійного вивчення)

ПЛАН

1. Спеціальні (вільні) економічні зони. Суб'єкти вільної економічної зони (ВЕЗ)

2. Зміст спеціальних режимів вільної економічної зони (ВЕЗ). Договір на реалізацію інвестиційного проекту. Адміністрація вільної економічної зони (ВЕЗ) та її компетенція. Території з пріоритетним розвитком.

3. Особливості правового режиму господарської діяльності. Державно-приватне партнерство як форма спеціального режиму господарювання. Технологічні парки. Порядок здійснення господарської діяльності в умовах воєнного та надзвичайного стану.

4. Спеціальні режими інноваційної діяльності в технологічних парках. Спеціальні режими інвестиційної діяльності в промислових та наукових парках.

Нормативно-правові акти та література

1. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон : Закон України від 13.10.92 р. № 50 від 15.12.92р.
2. Бринцев О. Вільні економічні зони: Pro et contra. *Вісник Академії правових наук України*. 2006. № 4. С. 137-145.
3. Буткевич О. В. Ліквідація пільгового режиму господарювання вільних економічних зон України. *Вісник господарського судочинства*. 2005. № 4. С. 159-164.
4. Вакім В. Е. Методологія формування спеціального режиму інноваційної діяльності: постановка проблеми. *Проблеми законності*. Вип. 137. С. 66-74.
7. Косінова К. С. Господарсько-правове забезпечення аутсорсингових відносин у національній економіці: монографія. Харків : Право, 2020. 200 с.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Тема 12. Правове регулювання торговельної діяльності

ПЛАН

1. Економіко-правова природа торгівлі. Господарсько-торговельна діяльність як різновид господарської діяльності.
2. Торговельні правовідносини, їх класифікація, форми торговельної діяльності. Джерела правового регулювання торговельної діяльності.
3. Поняття «товар», особливості правового режиму обігу окремих його видів.
4. Організовані ринки торгівлі.
5. Державне регулювання і контроль торговельної діяльності.
6. Порядок заняття торговельною діяльністю і правила торговельного обслуговування населення.
7. Порядок обліку торгових операцій. Правове регулювання застосування реєстраторів розрахункових операцій і товарно-касових книг.
8. Правове регулювання торгівлі спиртом, алкогольними напоями, тютюновими виробами.
9. Правове регулювання деяких видів посередницько-торговельної діяльності: постачання. Енергозабезпечення. Оренда майна, лізинг.

Завдання

28. *Визначте, чи є нижчевказані правовідносини господарсько-торговельними? Відповідь обґрунтуйте. Що слід в них змінити, щоб вони підпадали під правове регулювання господарського права?*

1. Продаж фруктів, овочів на сільському ринку.
2. Продаж взуття, що не підійшло за розміром, на одній з торговельних інтернет-платформ.
3. Продаж отриманого в компенсацію орендної плати за земельний пай зерна.
4. Купівля в аптеці лікарських засобів.

5. Укладення договору постачання лікарських препаратів між аптекою ф фармацевтичною фабрикою.

Дайте визначення господарсько-торговельної діяльності.

29. На власному сайті приватний підприємець здійснює торгівлю побутовою технікою. Ознайомившись з асортиментом товарів на цьому сайті, Лисенко обрав і придбав пиłosос у вересні 2021 року. Товар був оплачений і доставлений своєчасно. Однак, отримуючи товар у одного із операторів поштового зв'язку, Лисенко встановив, що колір товару не відповідає вказаному на сайті, з огляду на що в нього виникли сумніви щодо справжності товару. Крім того, пиłosос був недоукомплектований.

Спираючись на це, Лисенко звернувся до підприємця з заявою про розірвання договору купівлі-продажу, повернення вартості товару і компенсації витрат на його пересилання. У задоволенні вимог підприємець відмовив.

Для отримання консультації про захист порушених прав Лисенко звернувся до юридичної фірми.

Який вид торговельної діяльності здійснює підприємець? Який порядок її здійснення?

Вкажіть процедуру розторгнення договору купівлі-продажу при дистанційній торгівлі. Яка відповідальність суб'єкта підприємницької діяльності за порушення порядку здійснення дистанційної торгівлі?

30. *Надайте юридичну консультацію про порядок торгівлі товаром власного виробництва; сувенірами народних майстрів.*

Нормативно-правові акти

Господарський кодекс України від 16.01.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/ed20140101#n107>

Цивільний кодекс України від 16.01.2003. URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Податковий кодекс України від 02.12.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

Митний кодекс України від 11.07.2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4495-17>

Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12/stru>

Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/222-19>

Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06.07.1995 № 265/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80/ed20190101>

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>

Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 23.12.1997 № 771/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>

Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції: Закон України від 14.01.2000 № 1393-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1393-14>

Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/922-19>

Правила продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями: наказ Міністерства економіки України від 19.04.2007 № 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z1181-07>

Порядок провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 № 833. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/833-2006-%D0%BF>

Правила роздрібної торгівлі нафтопродуктами: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 20.12.1997 № 1442. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1442-97-%D0%BF>

Затвердження переліку професій, виробництв і організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів і видачі особистих медичних книжок: Постанова Кабінету Міністрів

України від 23.05.2001 р. № 559. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/559-2001-%D0%BF>

Правила комісійної торгівлі непродовольчими товарами: затв. наказом Міністерства зовнішніх економічних зв'язків України від 13.03.1995 № 37. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0079-95>

Правила роздрібної торгівлі непродовольчими товарами: затв. наказом Міністерства економіки України від 19.04.2007 № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07>

Правила роздрібної торгівлі продовольчими товарами: затв. наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України 11.07.2003 № 185. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0628-03>

Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17/sp:info->

Література

Олефір А. О. Щодо критики системи публічних закупівель (prozorro). *Правові засади гарантування та захисту прав і свобод людини і громадянина*. Харків: Права людини, 2016. С.410-413.

Полтавський О. Щодо визначення поняття «торговельна діяльність» та її ознак. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 2. С. 19–22.

Похила Г. Оптова торгівля підакцизними товарами. *Вісник. Право знати все про податки і збори*. 2016. № 38. С. 16 – 20.

Інтернет-ресурси

Офіційний портал Верховної ради України. URL : <http://rada.gov.ua/>

Офіційний вебсайт Антимонопольного Комітету України. URL : <http://www.amc.gov.ua>

Тема 13. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності

ПЛАН

1. Поняття, ознаки і принципи зовнішньоекономічної діяльності.
2. Види зовнішньоекономічної діяльності.

3. Джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

4. Зовнішньоекономічний контракт: поняття, порядок укладання. Вимоги до форми контракту.

5. Особливості змісту зовнішньоекономічного контракту. Право країни, що визначає права та обов'язки сторін.

6. Базисні умови поставок. Структура і зміст Інкотермс.

7. Платіжні умови та джерела їх регулювання. Захисні застереження.

8. Арбітражна угода (арбітражне застереження). Міжнародний комерційний арбітраж. Порядок розгляду справ інститутами міжнародного комерційного арбітражу.

9. Система державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах членства України в СОТ. Ліцензування та квотування ЗЕД.

10. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів.

11. Ліцензійні зовнішньоекономічні угоди.

12. Франчайзингові зовнішньоекономічні угоди.

13. Угоди з давальницькою сировиною.

Завдання

31. Покупець, яким є українське ТОВ «Гермес», замовив у свого контрагента з Німеччини – фірми “DeltaTech” (далі – Постачальник), який займається виготовленням і реалізацією відповідних медичних приладів, партію діагностичного медичного обладнання на суму 150 тис. доларів США. Його поставка має бути здійснена за умовами контракту за термінами Інкотермс 2010. При цьому контрагенти домовилися, що Постачальник за свої кошти здійснює доставку й несе всі ризики, пов'язані з доставкою товару в узгоджене місце призначення, а саме до терміналу ДП «Одеський морський торговельний порт». Крім того, постачальник і покупець дійшли згоди, що постачальник-нерезидент не зобов'язаний виконувати митні формальності або сплачувати імпорتنі мита при ввезенні товару.

Проте між сторонами виник спір щодо того, хто з них повинен оплачувати розвантаження товару з борту морського судна

в терміналі Одеського порту для того, щоб зобов'язання за контрактом вважалися виконаними.

Яке правове значення мають правила “ІНКОТЕРМС” для зовнішньоекономічного контракту? Проаналізуйте, які умови “ІНКОТЕРМС” є найбільш сприятливими для продавця, а які для покупця, за наступними критеріями:

а) хто проводить очистку товару для експорту і імпорту, виконує митні процедури і несе пов'язані з цим розходи і ризик;

б) хто організовує і оплачує перевезення товару, а також несе при цьому ризики загибелі або пошкодження товару?

Визначте, які саме терміни цих Правил мають бути зазначені в контракті, якщо сторони дійдуть згоди, що: 1) товар має розвантажити постачальник; 2) якщо розвантаження має здійснити покупець?

32. Іноземний контрагент – австрійська компанія «AGRO» уклав договір поставки 30 тон соняшникової олії на загальну суму 489 тис. грн із суб'єктом підприємницької діяльності АТ «Оіл Преміум». Відповідно до умов контракту поставка олії здійснюється рівними партіями щоквартально протягом одного року на умовах EXW Інкотермс 2010.

Договір укладено англійською мовою, у ньому міститься преамбула із зазначенням повних назв і місцезнаходження контрагентів, предмета договору, кількості й якості товару (олії соняшникової), ціни товару і порядку оплати товару. Проте договір містить застереження, що фактична оплата здійснюється в євро.

Виходячи з вищевикладеного вкажіть, чи всі істотні умови містяться в цьому договорі відповідно до вимог законодавства? Які наслідки тягне за собою невідповідність змісту договору вимогам закону? Чи може в зовнішньоекономічному договорі (контракті) валюта ціни відрізнятися від валюти платежу (валюти фактичного розрахунку)?

Назвіть обов'язки продавця і покупця за базисними умовами поставки відповідно до умов цього контракту. Встановіть, хто відповідає за завантаження товару на транспортний засіб, а також за митне очищення товару для експорту та імпорту?

33. Зовнішньоекономічний договір на поставку в Україну електронних приладів для систем протипожежної безпеки Українське ТОВ «Мікрон» уклало з німецькою фірмою «ABB Electronics». У договорі міститься розділ «Урегулювання спорів у судовому порядку», який передбачає наступні умови: у разі невиконання та/або неналежного виконання договору (контракту) будь-якою із сторін договору спір передається на розгляд міжнародного комерційного арбітражу м. Стокгольм, Швеція. При цьому суд має застосовувати матеріальне право України, процесуальне право Німеччини і правила процедури судового регулювання Швеції.

Які нормативні акти України регулюють проведення зовнішньоекономічної діяльності? Чи відповідатиме українському законодавству застосування норм права різних країн в зовнішньоекономічному договорі?

Яке правове значення має інститут міжнародного комерційного арбітражу? Чи буде рішення, яке винесе міжнародний комерційний арбітраж Стокгольму, мати остаточний характер для вирішення спору за цим контрактом?

Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України :Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст.144.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

2. Цивільний кодекс України :Закон України від 16 січня 2003 р.№ 435-IV /Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.356.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/435-15>

3. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст. 112.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

4. Митний кодекс України:Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-

45, № 46-47, № 48. Ст. 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

5. Віденська конвенція про право міжнародних договорів. Дата підписання : 23 травня 1969 р. Дата набуття чинності : 27 січня 1980 р. Дата підписання Україною : 6 листопада 1982 р. Дата приєднання для України : 14 квітня 1986 р. (в складі СРСР). Дата набуття чинності для України : 13 червня 1986 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_118

6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 р. Дата набрання чинності: 1 січня 1988 р. Дата приєднання для України : 23 серпня 1989 р. Дата набрання чинності для України: 1 лютого 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_003

7. Конвенція про отримання за кордоном доказів у цивільних або комерційних справах. Дата прийняття: 18 березня 1970 р. Дата приєднання України: 19 жовтня 2000 р.(із заявами та застереженнями). Дата набуття чинності для України : 21 липня 2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_922

8. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень. Дата підписання: 10 червня 1958 р. Дата набуття чинності: 7 червня 1959 р. Дата набрання чинності для України: 8 січня 1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_070

9. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>

10. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 р. № 4002-XI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12>

11. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2709-15>

12. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>

13. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 № 93/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>
14. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності: Закон України від 23.12.1998 № 351-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/351-14>
15. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2374-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>
16. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22.12.1998 № 330-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14>
17. Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту: Закон України від 22.12.1998 № 331-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-14>
18. Про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і типові форми захисних застережень до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), які передбачають розрахунки в іноземній валюті: Постанова Кабінету Міністрів України; Національний банк від 21.06.1995 № 444. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/444-95-%D0%BF>
19. Інструкція про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків - резидентів і нерезидентів : постанова Правління Національного банку України від 12.11.2003 № 492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>
20. Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів): наказ Мінекономіки та з питань європ. інтеграції від 06.09.2001 № 201. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0833-01>
21. Порядок ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 № 428. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/428-2012-%D0%BF#n12>

22. Правила Інкотермс 2010 (Incoterms 2010) / публікація Міжнародної торгової палати. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_014

23. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів (Правила від 01.01.2007 № 600), публікація Міжнародної торгової палати. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN32072.html

24. Міжнародні правила по інкасо (багатостороння угода від 01.01.1996 № 522), публікація Міжнародної торгової палати. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/MU96447>

Література

1. Господарське право : підручник / Д. В. Задихайло та ін. ; за заг. ред. Д. В. Задихайла. Харків : Право, 2012. 696 с.

2. Мілаш В. С. Господарське право : навч. посіб. для підгот. до іспитів. Харків : Право, 2019. 336 с.

3. Мілаш В. С. Господарське право у 2 ч. : курс лекцій. Харків : Право, 2008. Ч. 2. 336 с.

4. Швидка Т. І. Господарське право в схемах і таблицях : навч. посіб. Харків : Право, 2019. 136 с.

5. Подцерковний О. П. Господарське право : підручник. Одеса : Фенікс, 2018. 616 с.

6. Вінник О. М. Господарське право : навчальний посібник. К. :Правова єдність, 2009. 766 с.

7. Щербина В. С. Господарське право: підручник. Київ: ЮрінкомІнтер, 2013. 636 с.

8. Правове регулювання зовнішньоторговельної діяльності в умовах реалізації інтеграційних прагнень України: монографія / за ред. О. О. Ашуркова. Чернівці : Десна Поліграф, 2015. 392 с.

9. Основи зовнішньоекономічної діяльності : навч. посібник. Київ-Катовіце : Центр учбов. л-ри, 2016. 289 с.

10. Міжнародне приватне право: навч. посібник / за ред. С. Г. Кузьменка. Київ: Центр учбов. л-ри, 2010. 316 с.

11. Міжнародне приватне право :навч. посібник / В. М. Гайворонський та ін. ; за заг. ред. В. М. Гайворонського, В. П. Жушмана. Київ : Юрінком Інтер, 2007. 368 с.

12. Інкотермс 2020 (Incoterms 2020). *International Chamber of Commerce, Ukraine* : вебсайт. URL: <http://iccua.org/chomu-inkoterms/> (дата звернення: 24.11.2019).

13. Нові правила Інкотермс 2020. *Департамент з підвищення конкурентоспроможності регіону Харківської обласної державної адміністрації* : вебсайт. URL: <http://www.compet.kh.gov.ua/ukr/2443-novi-pravila-inkoterms-2020>

Тема 14. Правове регулювання ринків фінансових послуг

ПЛАН

1. Поняття й види фінансових послуг.
2. Поняття «ринки фінансових послуг». Поняття «фінансова операція», її ознаки.
3. Функції та компетенція спеціально уповноважених органів із регулювання ринків фінансових послуг (Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національного банку України).
4. Коло суб'єктів, які мають право надавати фінансові послуги. Реєстрація й ліцензування діяльності фінансових установ. Суміщення надання певних видів фінансових послуг.
5. Законодавчі засади запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.
6. Система й суб'єкти фінансового моніторингу.

Завдання

34. Для забезпечення обіговими коштами свого дочірнього підприємства холдингова компанія за перше півріччя 2021 року двічі надавала безпроцентну поворотну фінансову допомогу. На момент проведення в березні 2021 року камеральної податкової перевірки безпроцентна поворотна фінансова допомога за перший квартал не була повернута. Державна податкова інспекція (ДПІ) зробила висновок, що: холдингова компанія провадить діяльність із надання фінансових послуг без відповідної реєстрації та ліцензії; у статуті холдингової компанії такий вид діяльності, як надання поворотної фінансової допомоги відсутній. У зв'язку з цим і за результатами зустрічної податкової перевірки дочірнього підприємства ДПІ звернулася до

адміністративного суду про визнання угод поворотної фінансової допомоги недійсними, направила повідомлення до Національного банку України про виявлені порушення.

Надайте визначення понять «фінансова установа», «фінансові послуги», «фінансові активи», вкажіть їх ознаки. Який порядок реєстрації фінансових установ? Які види діяльності фінансових установ підлягають ліцензуванню?

Які заходи впливу за порушення порядку надання фінансових послуг можуть застосовуватися до фінансових установ та їх посадових осіб? Чи є надання поворотної безпроцентної фінансової допомоги діяльністю з надання фінансових послуг на ринку фінансових послуг?

Чи правомірні висновки й дії ДПП? Яке рішення повинен прийняти суд?

35. ТОВ «БУДМЕН», що займається будівництвом багатоквартирних житлових будинків, має намір продовжувати свою діяльність із залученням коштів фізичних та юридичних осіб. Юрист товариства вважає, що в даному випадку необхідно застосовувати механізми залучення коштів, визначені Законом України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» й законодавства про фінансові послуги, оскільки ТОВ фактично надаватиме фінансові послуги з управління грошовими коштами фізичних осіб, не маючи статусу фінансової установи.

Директор «БУДМЕН» хоче отримати роз'яснення від уповноваженого державного органу з такого питання: які визначені законом механізми можуть використовуватися для залучення коштів фізичних і юридичних осіб для будівництва житла? До якого органу має звертатися директор за роз'ясненням? Підготуйте проєкт відповіді на запит.

Дайте визначення понять «інституційні інвестори», «цільові облігації», «емісії». Вкажіть їх види?

36. Із метою страхування життя до страхової компанії звернувся потенційний клієнт і попросив у її працівника ознайомити його з фінансовою звітністю компанії за останні десять

років, переліком нерухомого майна, що їй належить, переліком акціонерів і керівників компанії (голови і членів правління, керівників структурних підрозділів) із зазначенням їх паспортних даних, номерів телефонів і місця проживання. Свою вимогу потенційний клієнт мотивував тим, що договір страхування життя є довгостроковим і він має зібрати максимум відомостей про компанію, її акціонерів і керівників для того, щоб бути впевненим у її добропорядності й надійності.

Як має діяти працівник страхової компанії?

Нормативно-правові акти

Цивільний кодекс України від 16.01.2003. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 461.

Господарський кодекс України від 16.01.2003. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 462.

Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001. *Офіційний вісник України*. 2001. № 32. Ст. 1457.

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.09.2019 № 79-IX. *Офіційний вісник України*. 2019. № 84. С. 9. Ст. 2827.

Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999. *Офіційний вісник України*. 1999. № 24. Ст. 1087.

Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000. *Офіційний вісник України*. 2001. № 1 - 2. Ч. 1. Ст. 1.

Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків: Закон України від 30.10.1996 №448/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 51. Ст. 292.

Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст. 268.

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон

України від 06.12.2019 № 361-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 25. Ст. 171.

Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05.07.2012 № 5080-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 29. Ст. 337.

Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19.06.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 52. Ст. 377.

Про фінансовий лізинг: Закон України від 4 лютого 2021 № 1201-IX. *Офіційний вісник України*. 2021. № 22. С. 9. Ст. 976.

Про кредитні спілки: Закон України 20.12.2001 № 2908-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 15. Ст. 101.

Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 18. Ст. 78.

Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 № 1057-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 47-48. Ст. 372.

Положення про Державний реєстр фінансових установ: затв. розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.08.2003 № 41. *Офіційний вісник України*. 2003. № 38. Ст. 2048.

Про забезпечення здійснення повноважень та виконання функцій з державного регулювання та нагляду у сфері ринків фінансових послуг з питань ліцензування та реєстрації: постанова Національного банку України від 25.06.2020 № 83. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0085500-20#Text>

Положення про надання окремих фінансових послуг юридичними особами – суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами: затв. розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 22.01.2004 р. № 21. *Офіційний вісник України*. 2004. № 16. Ст. 1128.

Про затвердження Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами: розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 26.04.2005. *Офіційний вісник України*. 2005 р. № 21.

Про затвердження Положення про встановлення обмежень на суміщення діяльності фінансових установ з надання певних видів фінансових послуг: розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 08.07.2004. *Офіційний вісник України*. 2004. № 30.

Положення про здійснення установами фінансового моніторингу: постанова Правління Національного банку України від 28.07.2020 № 107. *Офіційний вісник України*. 2020. № 68. С. 45. Ст. 2203.

Положення про організацію, проведення та оформлення результатів інспекційних перевірок учасників ринків небанківських фінансових послуг: постанова Правління Національного банку України 26.02.2021 № 22. *Офіційний вісник України*. 2021. № 25. С. 179. Ст. 1216.

Про затвердження Положення про визначення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійних умов): постанова Національного банку України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0027500-21#Text>

Про затвердження Положення про встановлення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від здійснення діяльності учасниками ринку небанківських фінансових послуг, їх суспільну важливість, на підставі яких визначається періодичність проведення планових інспекційних перевірок, та порядок їх застосування: Постанова Національного банку України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0143500-23#Text>

Про затвердження Положення про здійснення установами фінансового моніторингу: Постанова Національного банку України; URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0107500-20#Text>

Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу до установ за порушення законодавства з питань фінансового моніторингу: Постанова Національного банку України; URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1590-12#Text>

Про затвердження Положення про порядок організації та здійснення нагляду у сфері фінансового моніторингу, валютного нагляду, нагляду з питань реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних

заходів (санкцій): Постанова Національного банку України; URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0090500-20#Text>

Про забезпечення здійснення повноважень та виконання функцій з державного регулювання та нагляду у сфері ринків фінансових послуг з питань порядку розкриття інформації та складання звітності учасниками ринків фінансових послуг: Постанова Національного банку України; URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0083500-20#Text>

Література

1. Господарське право: підручник / [Ю. Є. Атаманова, Р. П. Бойчук ін.]; за заг. ред. Д. В. Задихайла, В. М. Пашкова. Харків : Право, 2012. 696с.
2. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / [О. А. Беяневич, О. М. Вінник та ін.]; за заг. ред. Г. Л. Знаменського, В. С. Щербини. 3-тє вид., переробл. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 816 с.
3. Господарське право України : підручник : у 2 ч. Ч. 1 / [Андрєєва О. Б., Жорнокуй Ю. М., Гетманець О. П. та ін.]. 2-ге вид., зі змін. та виправ. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2016. 324 с.
4. Мілаш В. С. Господарське право: курс лекцій: [у 2-х ч. Ч. 1.]. Харків : Право, 2008. 496 с.
5. Актуальні питання правового регулювання ринків фінансових послуг в Україні : монографія / С. В. Глібко, Г. М. Шовкопляс, І. О. Ониськів. Харків : Право, 2016. 186 с.
6. Масляєва К. В. Господарсько-правове забезпечення функціонування ринку фінансових послуг України. Харків : ФІНН, 2010. 176 с.
7. Масляєва К. Специфіка правового статусу органів державного регулювання ринку фінансових послуг України: проблеми та шляхи їх вирішення. *Юридична Україна*. 2007. № 8. С. 41-45.

Тема 15. Правове регулювання банківської діяльності

ПЛАН

1. Поняття «банківська система України», її структура.
2. Національний банк України: функції та повноваження. Нормативне, індикативне й адміністративне регулювання банківської діяльності.
3. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: функції та повноваження.
4. Правовий статус банку. Порядок створення й ліцензування банку.
5. Система банківських операцій (послуг), їх регулювання.
6. Банківські рахунки, їх види. Порядок відкриття і закриття банківських рахунків, права й обов'язки сторін по договору банківського рахунку.
8. Правові основи безготівкових розрахунків у народному господарстві. Розрахунково-касове обслуговування, його зміст.
- 9 . Кредитні операції банків. Види банківського кредиту (банківської позики).
- 10 . Депозитні операції банків. Інші операції банків.

Завдання

37. Згідно з Положенням про філію банку в неї відсутнє право на здійснення такої банківської операції, як залучення й розміщення іноземної валюти на валютному ринку України. Проте в довіреності на керівника філії було передбачено повноваження на укладення угод, пов'язаних із цією операцією, які філія укладала й, крім того, проводила операції, відображаючи їх на своєму балансі на підставі укладених керівником угод.

Який порядок визначення видів діяльності, що можуть здійснювати відокремлені структурні підрозділи банку?

Яку відповідальність несе керівник філії, філія банку і банк за здійснення таких операцій?

Чи можуть бути визнані угоди, які уклалися під час здійснення залучення й розміщення іноземної валюти на валютному ринку України, недійсними і на якій підставі?

38. Відповідно до договору про розрахунково-касове обслуговування у випадку відсутності операцій по рахунку упродовж трьох місяців рахунок банком закривається. У зв'язку з відсутністю операцій по рахунку протягом трьох місяців банком прийняте розпорядження про закриття рахунка Лисенка, а кошти, що залишалися на рахунку, відправлено за вирахуванням оплати вартості розрахунково-касового обслуговування, яку банк списав на свою користь, на інший рахунок клієнта в іншому банку, про який в банку була наявна інформація у справі по відкриттю рахунка. Однак з іншого рахунка клієнта в законному порядку ці кошти були списані на підставі платіжної вимоги в рахунок погашення його боргів. Клієнт звернувся з позовом до банку про відшкодування шкоди у розмірі коштів, перерахованих із рахунка.

Дайте визначення понять «банківські рахунки», «договори, які опосередковують відкриття та ведення таких рахунків», вкажіть їх види?

Охарактеризуйте договір на розрахунково-касове обслуговування (договору банківського рахунку)?

Який порядок відкриття й закриття поточних рахунків ФОП і господарських організацій – юридичних осіб?

Чи правомірні дії банку щодо закриття рахунку клієнта? Чи має право банк самостійно списувати кошти в рахунок оплати розрахунково-касового обслуговування клієнта, якщо має, то на яких умовах?

39. Банк і акціонерне товариство уклали кредитний договір про надання кредиту траншами (частинами) протягом десяти днів після надання заявок АТ на перерахування траншів. Банк виконував перерахування несвоєчасно. У зв'язку з АТ зазнало збитків у своїй виробничій діяльності і не змогло повернути кредиту і процентів.

Банк подав позов про стягнення з АТ кредиту, процентів та пені, який суд задовольнив тільки в частині стягнення кредиту, відмовивши у стягненні процентів і пені.

Обґрунтуйте законність прийнятого судом рішення на підставі норм законодавства.

Нормативно-правові акти

Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000. *Офіційний вісник України*. 2001. № 1-2. Ч. 1. Ст. 1.

Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999. *Офіційний вісник України*. 1999. № 24. Ст. 1087.

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 25. Ст. 171.

Про споживче кредитування: Закон України від 15.11.2016 № 1734-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 1. Ст. 2.

Про організацію формування та обігу кредитних історій: Закон України від 23.06.2005 № 2704-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 32. Ст. 421.

Про платіжні системи та переказ грошей в Україні: Закон України від 05.04.2001. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 20. Ст. 828.

Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. *Офіційний вісник України*. 2021. № 62. С. 82. Ст. 3876.

Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI. *Голос України*. 2012. № 51.

Про валюту і валютні операції: Закон України від 04.07.2018 № 2473-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 30. Ст. 239.

Про обіг векселів в Україні: Закон України від 05.04.2001. *Офіційний вісник України*. 2001. № 17. Ст. 731.

Положення про ліцензування банків: постанова Правління Національного банку України 22.12.2018 № 149. *Офіційний вісник України*. 2019. № 12. С. 149. Ст. 435.

Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: затв. постановою Правління Національного банку України 29.12.2017 № 148. *Офіційний вісник України*. 2018. № 10. С. 49. Ст. 369.

Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні: постанова Правління Національного банку України

25.09.2018 № 103. *Офіційний вісник України*. 2018. № 84. С. 52. Ст. 2775.

Правила визначення платіжних ознак та обміну банкнот, розмінних та обігових монет національної валюти України: затв. постановою Правління Національного банку України від 03.12.2018 № 134. *Офіційний вісник України*. 2019. № 8. С. 93. Ст. 272.

Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: затв. постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 № 22. *Офіційний вісник України*. 2004. № 13. С. 110. Ст. 908.

Інструкція про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків-резидентів і нерезидентів: затв. постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003 № 492. *Офіційний вісник України*. 2003. № 51. Т. 1. Ст. 316.

Положення про порядок емісії електронних платіжних засобів і здійснення операцій з їх використанням: затв. постановою Правління Національного банку України від 05.11.2014 № 705. *Офіційний вісник України*. 2014 р. № 99. С. 285. Ст. 2918.

Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: затв. постановою Правління Національного банку України від 30.06.2016 № 351. *Офіційний вісник України*. 2016. № 61. С. 128. Ст. 2101.

Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України : затв. постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 1. *Офіційний вісник України*. 2019. № 13. С. 153. Ст. 477.

Положення про здійснення операцій із валютними цінностями: затв. постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 2. *Офіційний вісник України*. 2019. № 13. С. 160. Ст. 478.

Положення про транскордонне переміщення валютних цінностей: затв. постановою Правління Національного банку

України від 02.01.2019 № 3. *Офіційний вісник України*. 2019. № 13. С. 171. Ст. 479.

Положення про планування та порядок проведення інспекційних перевірок : затв. постановою Правління Національного банку України №276 від 17.07.2001 (у ред. постанови Правління Національного банку України 28.12.2017 № 145). *Офіційний вісник України*. 2018. № 10. С. 36. Ст. 368.

Інструкція про порядок регулювання діяльності комерційних банків: затв. постановою Правління Національного банку України № 368 від 28.08.2008. *Офіційний вісник України*. 2001. № 40. С. 83. Ст. 1813.

Література

Господарське право: підручник / [Ю. С. Атаманова, Р. П. Бойчук ін.]; за заг. ред. Д. В. Задихайла, В. М. Пашкова. Харків: Право, 2012. 696с.

Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / [О. А. Беянович, О. М. Вінник та ін.]; за заг. ред. Г. Л. Знаменського, В. С. Щербини. 3-тє вид., переробл. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 816с.

Банківське право України: навч. посібник / кол. авт.: А. М. Жуков, А. Ю. Іоффе та ін.; за заг. ред. А. О. Селіванова. Київ: Ін Юре, 2000. 384 с.

Костюченко О. А. Банківське право: навч. посібник. 2-е вид., переробл. і допов. Київ: МАУП, 2000. 240 с.

Закон України "Про банки і банківську діяльність": наук.-практ. коментар / за заг. ред. В. С. Стельмаха. Київ, 2006. 520 с.

Вінник О. М. Господарське право: курс лекцій. Київ: Атіка, 2004. 624 с.

Мілаш В. С. Господарське право: курс лекцій: [у 2-х ч. Ч. 1.]. Харків: Право, 2008. 496 с.

Глібо С. В. Питання правового регулювання договорів, пов'язаних з відкриттям рахунків в банках. *Вісник Академії правових наук України*. 2004. № 1. С. 73 - 80.

Глібо С. В. Особливості господарсько-правового регулювання споживчого кредитування. Проблеми законності. 2008. Вип. 98. С. 45 - 54.

Хаб'юк О. Банківське регулювання та нагляд через призму рекомендацій Базельського комітету : монографія. Івано-Франківськ : Вид-во ОППО; Снятин : Вид-во "Прут-Принт", 2008. 260 с.

Реверчук С. К. Банківська система : підручник. Київ : Ліра-К, 2014. 400 с.

Міщенко В. І., Яценюк А. П., Коваленко В. В. Банківський нагляд. Київ: Знання, 2004. 406 с.

Любунь О. С., Раєвський К. Є. Банківський нагляд: підручник. 2-е вид., переробл. Київ : ЦНЛ, 2005. 416 с.

Тема 16. Правове регулювання страхової діяльності (для самостійного вивчення)

ПЛАН

1. Поняття «страхування», його види.
2. Поняття, види й функції страхової діяльності. Принципи здійснення страхової діяльності.
3. Джерела правового регулювання страхової діяльності в Україні.
4. Державне регулювання та нагляд за здійсненням страхової діяльності. Пруденційний нагляд. Компетенція уповноважених органів у сфері нагляду за здійсненням страхової діяльності.
5. Суб'єкти ринку страхових послуг. Правове становище страховиків. Класифікація страховиків. Державна реєстрація страховиків.
6. Правове становище страхових посередників на страховому ринку України. Страхові брокери. Страхові та перестрахові брокери, їх реєстрація. Страхові агенти.
7. Об'єднання страховиків. Ліга страхових організацій України. Моторне (транспортне) страхове бюро України. Ядерний страховий пул. Товариства взаємного страхування.
8. Особливості правового регулювання діяльності іноземних страховиків в Україні.

9. Договір страхування: поняття, форма, істотні умови договору страхування. Треті особи в договорі страхування. Вигодонабувач, застрахована особа. Поліс страхування.

Нормативно-правові акти

Господарський кодекс України від 16.01.2003. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 462.

Цивільний кодекс України від 16.01.2003. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 461.

Про страхування: Закон України від 07.03.1996. *Голос України*. 1996. № 68.

Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001. *Офіційний вісник України*. 2001. № 32. Ст. 1457.

Кодекс торговельного мореплавства від 23.05.1995. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 47–52. Ст. 349.

Повітряний Кодекс України від 19.04.2011 № 3393-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48–49. Ст. 536.

Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31–32. Ст. 263.

Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення: Закон України від 13.12.2001 №2893-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. №14. Ст.96

Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України від 18.03.2004 № 1629-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 29. Ст. 367.

Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 01.07.2004 №1961-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 1. Ст. 1.

Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158.

Питання проведення обов'язкового державного страхування за деякими видами: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.11.2007 №1372. *Урядовий кур'єр*. 2007. № 230.

Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.08.1996 № 959. *Урядовий кур'єр* від 02.09.1996.

Про забезпечення здійснення повноважень та виконання функцій з державного регулювання та нагляду у сфері ринків фінансових послуг з питань ліцензування та реєстрації: Постанова Національного банку України. URL :

Про затвердження Положення про визначення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійних умов): постанова Національного банку України від 30.03.2021 № 27. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0027500-21#Text>

Про обов'язкове страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.06.2003 № 953. *Офіційний вісник України*. 2003. № 26. Ст. 1280.

Про порядок провадження діяльності страховими посередниками: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.1996 № 1523. *Зібрання постанов Уряду України*. 1996. № 21. Ст. 590.

Про товариство взаємного страхування: Тимчасове Положення, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 01.2.1997 № 132. *Офіційний вісник України*. 1997. № 6. Ст. 65.

Про затвердження Порядку та вимог щодо здійснення перестрахування у страховика (перестраховика) нерезидента: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.02.2004 №124. *Офіційний вісник України*. 2004. № 5. Ст. 242.

Про затвердження вимог до гарантійного депозиту філії страховика-нерезидента : розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 19.09.2006 № 6244. *Офіційний вісник України*. 2006. № 41. Ст. 2768.

Про затвердження Положення про державний реєстр фінансових установ : розпорядження Державної комісії з

регулювання ринків фінансових послуг України від 28.08.2003. № 41. *Офіційний вісник України*. 2003. № 38. Ст. 2048.

Про затвердження Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів і ведення державного реєстру страхових та перестрахових брокерів : розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.05.2004 № 736. *Офіційний вісник України*. 2004. № 26. Ст. 1721.

Про затвердження Порядку ліквідації філій страховиків-нерезидентів : розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 07.12.2006 № 6504. *Офіційний вісник України*. 2007. № 3. Ст. 108.

Література

Господарське право: підручник / [Ю. Є. Атаманова, Р. П. Бойчук та ін.]; за заг. ред. Д. В. Задихайла, В. М. Пашкова. Харків: Право, 2012. 696 с.

Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / [О.А. Беляневич, О.М. Вінник, В.С. Щербина та ін.]; за заг. ред. Г. Л. Знаменського, В.С. Щербини. 3-тє вид., переробл. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2012. 816с.

Правове регулювання страхової діяльності : навч. посібник / О. П. Гетманець, О. М. Шуміло та ін. ; за ред. О. П. Гетманець, О. М. Шуміла. Київ: Хай-Тек Прес, 2014. 400 с.;

Господарське право України: підручник: у 2 ч. Ч. 1 / [Андрєєва О. Б., Жорнокуй Ю. М. та ін.]. 2-ге вид., зі змін. та випр. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2016. 324 с.

Страхове право: навч. посібник / за ред. Ю. О. Заїки. Київ: Істина, 2004. 192 с.

Літвінова О. В. Правовий статус вигодонабувача у відносинах страхування вантажу. *Форум права*. 2012. № 1. С. 565–570. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12lovvcv.pdf>.

Майданик Р. А. Страхування зобов'язань з надання медичної допомоги. Київ: Алерта, 2013. 80 с.

Семенова К. Г. Договір перестрахування: дис. ... канд.. юрид. наук : спец. 12.00.03. Харків, 2007. 193 с.

Тема 17. Правове регулювання інвестиційної діяльності

ПЛАН

1. Поняття і зміст інвестиційних правовідносин. Учасники інвестиційних правовідносин.
2. Поняття й форми реалізації інвестиційної політики держави.
3. Засоби державного регулювання інвестиційної діяльності. Правові режими інвестиційної діяльності. Форми участі держави в інвестиційних правовідносинах.
4. Поняття й види інвестиційної діяльності. Некомерційне інвестування.
5. Поняття, ознаки і класифікація інвестиції як правової категорії.
6. Договори інвестиційного характеру: правова природа, ознаки, суттєві умови, види.
7. Правові особливості договору державно-приватного партнерства та концесійної угоди.
8. Правове регулювання іноземного інвестування.
9. Поняття «спільне інвестування», особливості і класифікація інститутів спільного інвестування. Форми й засоби державного регулювання інститутів спільного інвестування.

Завдання

40. Товариство з обмеженою відповідальністю «ДентЛайн» з виробництва стоматологічного обладнання створили корпорація «ЧізДент» (США) і компанія «Дентікс» (Німеччина).

Корпорація «ЧізДент» із метою організації виробництва внесла до статутного капіталу інтелектуальну власність (технологію виробництва), а компанія «Дентікс» – технологічне обладнання.

Після першого року діяльності «ЧізДент» і «Дентікс» внесли до установчого договору зміни, згідно з якими технологія є спільним внеском, а обладнання – внеском до статутного капіталу «ЧізДент». Після трирічної діяльності ТОВ «ДентЛайн» один із її

учасників – «ЧізДент» – вирішив вийти зі складу учасників і вимагав повернути його внесок, тобто технологічне обладнання в натурі, що було задоволено товариством. Проте митні органи відмовили в оформленні вивозу іноземної інвестиції.

Чи правомірною відмова митних органів в оформленні вивозу інвестицій?

Охарактеризуйте правовий режим іноземних інвестицій. У чому полягають гарантії гарантії використання доходів, прибутків та інших коштів, одержаних від іноземних інвестицій на території України.

41. Додаткову угоду до договору про спільну інвестиційну та виробничу діяльність укладено між ТОВ «Альфа» (сторона-1) і Дочірньою компанією «Нафтогаз України» (сторона-2) і ТОВ «Сіріус» (сторона-3), в якій сторони домовилися, що сторона-1 і сторона-2 надають стороні-3 повноваження і права представляти інтереси спільної діяльності, вчиняти дії від імені спільної діяльності у взаємовідносинах із будь-якими державними органами й органами місцевого самоврядування, банками, нотаріальними конторами, органами, підприємствами, установами та організаціями в Україні і поза її межами незалежно від форми власності, фізичними особами, у тому числі (але не виключно) у податкових, правоохоронних і судових органах України та інших держав із питань, що стосуються спільної діяльності за цим договором, діяти у зазначених взаємовідносинах виключно на підставі цього договору без надання стороною-1 і стороною-2 відповідних окремих довіреностей.

Згідно з цією домовленістю ТОВ «Сіріус» уклало договір з ТОВ «Альянс» про поставку природного газу. Пізніше між «Сіріус» (первісний кредитор) і ТОВ «Сіріус» як Оператором спільної діяльності за договором про спільну інвестиційну й виробничу діяльність (новий кредитор) укладено договір про відступлення права вимоги боргу, відповідно до умов якого первісний кредитор передає новому кредитору, а новий кредитор приймає право вимоги, що належить первісному кредитору і стає кредитором за договором купівлі-продажу природного газу, укладеним між первісним кредитором і ТОВ «Альянс».

ТОВ «Альянс» звернулося до суду про визнання договору про відступлення права вимоги недійсним.

Суд першої інстанції зробив висновок, що дії ТОВ «Сіріус» правомірні, адже воно діяло при укладенні договору відступлення права вимоги як комерційний представник.

Чи правомірне рішення суду?

Які повноваження представника в договорі про спільну інвестиційну діяльність.

Чим відрізняються представництво повноважень за договором про спільну інвестиційну діяльність та комерційне представництво?

42. Громадянин Польщі Якуба й фізична особа-підприємець Богач В. уклали договір спільної діяльності, згідно з яким вони об'єднали свої вклади і створили фотостудію у місті Харків з метою отримання прибутку.

При цьому Якуба ввів як внесок обладнання, а Богач В. вклав гроші й право оренди нежилого приміщення, пристосованого для фотостудії.

Через два роки після початку спільної діяльності громадянин Польщі вирішив продати свою частку іншій особі, а отримані від продажу кошти та свою частину прибутку репатріювати в Польщу. Однак:

1) Уповноважений банк відповів, що не здійснить переказ грошей в Польщу, доки він не надасть довідку податкового органу про сплачений їм в Україні податок на прибуток (доходи) і індивідуальну ліцензію НБУ;

3) Богач В. звернувся до суду про визнання договору купівлі-продажу частки недійсним, тому що Якуба не отримав його дозволу на вчинення відчуження.

Чи правомірні дії органу Державної митної служби і Богача В.? Яке рішення має прийняти суд та які його правові наслідки? Де буде оподатковуватися прибуток Якуби (в Україні, в Польщі або там і там одночасно)?

Нормативно-правові акти

Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 №436-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. №11. Ст. 462. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. *Відомості Верховної Ради*. 1991. №47. Ст. 646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 №93/96 ВР. *Відомості Верховної Ради*. 1996. №19. Ст. 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/93/96-вр>

Про захист іноземних інвестицій в Україні: Закон України від 10.09.1991 № 1540а-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 46. Ст. 616. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540a-12>

Про інститути спільного інвестування: Закон України від 15.03.2001 №2219-III. *Відомості Верховної Ради*. 2001. №21. Ст. 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>

Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2010. № 40. Ст. 524. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>

Про концесію: Закон України від 03.10.2019 №155-IX. *Офіційний вісник України*. 2019. №84. Ст. 2840. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20>

Про загальні засади створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон: Закон України від 13.10.1992 № 2673-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 50. Ст. 676. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2673-12>

Література

Інноваційне інвестування в Україні: проблеми правового забезпечення: монографія/ за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків: Юрайт, 2013. 536 с.

Шишка Р. Б. Інвестиційне право України: посібник. Київ: Ліра, 2015. 328с. URL:<http://lira-k.com.ua/preview/12166.pdf>

Смітюх А. В. Правові основи інвестиційної діяльності: навч. посіб. Київ: Істина. 2013. 420 с. URL:http://fs.onu.edu.ua/clients/client11/web11/metod/epf/legal_reg_investment_activity.pdf

Вінник О. М. Інвестиційне право: навч. посіб. Київ: Правова єдність. 2009. 616 с.

Тема 18. Правове регулювання інноваційної діяльності в Україні (для самостійного вивчення)

ПЛАН

1. Інноваційна політика держави. Національна інноваційна система.
2. Засоби державного регулювання інноваційної діяльності. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні.
3. Поняття, ознаки інноваційної діяльності.
4. Інновація як об'єкт інноваційної діяльності, види інновацій. Технологія, інноваційний продукт, інноваційна продукція. Трансфер технологій.
5. Суб'єкти інноваційної діяльності. Інноваційні підприємства.
6. Правовий режим інноваційної діяльності технологічних та наукових парків.
7. Правові форми комерціалізації інноваційних продуктів: договори на створення та реалізацію науково-технічної продукції, договори передачі майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, ліцензійні договори.

Нормативно-правові акти

Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів від 10.07.2019 № 526-р. *Офіційний вісник України*. 2019. №57. Ст.1983.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-p>

Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 36. Ст. 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14.09.2006 № 143-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 45. Ст. 434.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16>

Про наукову та науково-технічну діяльність від 26.11.2015 № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 3. Ст. 25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності від 08.09.2011 № 3715-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2012. №19-20. Ст. 166. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>

Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.1999. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 40. Ст. 363. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14>

Література

Атаманова Ю. Є. Теоретичні проблеми становлення інноваційного права України: монографія. Харків: Факт, 2006. 256 с.

Давидюк О. М. Технологія як об'єкт господарсько-правового регулювання: монографія. Харків: ФІНН, 2010. 173 с.

Задихайло Д. В. Кодифікація інноваційного законодавств: окремі концептуально-правові підходи. *Вісник академії правових наук України*. 2010. № 4 (63). С. 177 – 185.

Ківалов С. В., Подцерковний О. П. Правові засоби стимулювання інноваційного розвитку України в умовах євроінтеграції: монографія / за заг. С. В. Ківалова, О. П. Подцерковного. Одеса: Фенікс. 2015. 266 с.

Навчальне видання

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форм навчання

Автори-укладачі:

Укладачі:

Москаленко О. В. – д-ка юрид. наук, професор, декан
факультету менеджменту, адміністрування та права Державного
біотехнологічного університету

Остапенко Ю. І. – д-ка юрид. наук, доцентка, доцентка
кафедри права та європейської інтеграції Державного
біотехнологічного університету

Формат 60x84/16 Гарнітура Time New Roman
Папір для цифрового друку. Друк ризографічний.
ум. друк. арк. 2,44
Тираж 25 пр.

Державний біотехнологічний університет